

מהדורת 'קדן טללי מכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• תזריע מצורע •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

טו | ביום השמיני ימול
ב'ח יום השמיני שמועל הטבע
מילואא חרת"א - ברזא ראה"ר

יב | פרשת נעלים
נציין אהה חסדי לפרשת השבע
ספיר ויהלום

א | כל דעביר רחמנא
לטב עביר
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילואא חרתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

בית אברהם | עצם הטרחה וההליכה מביתו לצדיק מטהרת את האדם ... ה
בית יעקב | מאמר הרה"ק מרו"ן זיע"א לרבי יצחק מוורקא זיע"א ... ה
ישמח ישראל | יש להאמין ששעדות שבת מרמזים לסודות גדולות ונשגבים
 שאיננו יודעים ... ה
נעם מגדים | הלילה הולך אחר היום ... ו
תפארת שמואל | קשנעוירים כראוי ושנים כראוי ... ו
בית אברהם | התנהגות היום והלילה תלויים האחד בשני ... ו
ברית אברהם | אלולא הדבור בכתבי קנסת לא היה לגוים וכלת נגיעה בהם ... ו
אמרי מנחם | דבור בעת התפלה הוא לישנא בישא ומעפכ קבלת התפלה ... ו
חוט של חסד | תחלת ביאת הנגע על עור הבשר מבחוץ ... ו
בן יאיר | הרחוקת המצרע משאר הטמאים ... ו
ים של יהודה | על ידי טמאת הנפש בא לידי טמאת הגוף ... ז
ויאמר שאול | שלשה דברים המסגלים לגאולה ... ז
אזור אליהו | אף תשובה על ידי יסורין רצויה בשמים ... ז
דעת קדושים | גמרי טהרת המצרע על ידי תשובה מאהבה ... ז
דברי שאול | נגעי הבתים היו נראים כנגע אף לא באו לידי נגע ... ח
מעשה אורג | ההבדל בין הלקאת ישראל להלקאת אמות העולם ... ח
מעשה נסים | על הדגן להורות כפי מה שסובר באמת ... ח
אהבת דוד | כפרת התורה על חטא לשון הרע אף שאין קטגור נעשה סגור ... ח
שמירת הלשון | על ידי למוד התורה זוכה לחיים הנצחיים ... ט
מעין יצחק | כפרת עון לשון הרע על ידי התזקת התורה ... ט
מעשי צדיקים ... ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה ... יב

בת עין | על האדם לראות בכל דבר את חסד ה' ... א
נעם מגדים | דרך הצדיקים לומר על כל דבר 'כל מה דעבד רחמנא לטב
 עבדי' ... א
פתגמי קדישין | באור נרחב בענין מקרים שאינם טובים ל"ע | מדרגת 'כל מה
 דעבדי רחמנא לטב עבדי' ... ב
קדשת לוי | ישראל במעשיהם הטובים גורמים תענוג למעלה ... ג
תורה אור | קדי שיקבע בקרב האדם אור ה' בהתגלות צריך להיות בחינת
 'מילה' ... ג
דברי ישראל | כאשר התורה ותפלה הם בהתלהבות אש זוכה שלא יחסרו
 מזונותיו, ושתאיר בו אור הנשמה ... ד
קול יעקב | פרנסת האדם תבא אליו עד פתח ביתו ... ד
אמרי רצון | אל לאדם ליחס לעצמו ... ד
פתוחי חותם | השב בתשובה צריך להוסיף חזק ... ד
ברך משה | קמזן שאינו כשר מאבד התורה והקאה מהאדם ובניו ... ה
דגל מחנה אפרים | בית הנקטת הוא מקום טהרה ... ה
זכרון זאת | סיוע לדבקות הבורא ... ה
רמתים צופים | קדשת אורי בית הנקטת ומחצת הצדיקים - מסגלת לחדש
 האדם ככריה חדשה ... ה
עבודת יששכר | דברי היהודי הקדוש זיע"א בעת פטירתו ... ה
לקט עני | הטעם שהיו צדיקים שאמרו עת הקץ ולא נהיה כן ... ה
תולדות אדם | הוראת הרה"ק מרו"ן זיע"א שיש להתפלל עבור רפואת הגוף ... ה
דברי ישראל | הדאגה והפחד מסלקות שפע המזון ... ה
דברי שלום | העצה לטהרה התקרבות לצדיק ... ה

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים
 הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים
 את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת תזריע-מצרע

כל דעבד רחמנא לטב

בת עין

רבי אברהם דב מאברוקש זיע"א
על האדם לראות בכל דבר את חסד ה'

אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא (יב ב). ויש לדקדק, שלכאורה תבת טמא הוא מיתר. ולהבין זה על דרך המוסר, נוכל לומר על פי דאיתא בזהר הקדוש (ח"א ד) עמא דחשוכא מהפכין לנהורא כו'.

דהנה עקר שעשוע דקודשא בריך הוא בצדיקים שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים (כ"ר לג א), הינו שבכל בחינת דינים רואין ומסתכלין בחינת חסדי השם תתברך, שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם איזה צרה רחמנא לצלן הוא בחינת חסד כדי שיפושש במעשיו, בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הכל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר.

החסד מכסה בתוך בחינת הגבורה

כי גם בחינת דינין, בחינת גבורה, בחינת שמאל, נכלל בו בחינת חסד, כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ב קסז) 'יהי אור' (בראשית א ג) דא ימינא 'יהי אור' (שם) דא שמאלא, שגם בחינת שמאל בחינת גבורה נקרא בחינת אור בחינת חסד, אלא שבחינת חסד שבו הוא מכסה, ולכן בתבת שמאל נכלל שם א"ל, בחינת חסד.

ע"י האמונה מתהפך הדין לחסד

וזהו רצון הבורא ברוך הוא, שיבין כל זה ושיאמין באמונה שלמה שהוא בחינת חסד, ויבזה מעלה בחינת הדין ונתהפך לבחינת חסד, כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ב טז) על פסוק (לעיל ט כב) 'וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם', 'ידו' כתיב, דבעיא לארמא ימינא על שמאלא, פרוש שצריך האדם להרים ולהגביר בחינת חסד, בחינת ימין, על בחינת שמאלא בחינת דין, לומר שכל עקר היסורים הוא בחינת חסד פנוקר לעיל, ויבזה נתהפך מצרה לחסד וכו'.

נגע הוא בחינת הדין

וזהו ענין הנגע, כמאמר הכתוב (להלן יג א) 'וראה הפה את הנגע וגו' וישער בנגע הפה לכן וגו' וטמא אתו וגו'. פרוש,

הוא בשביל קימה ועליה למדרגה יותר גדולה, אמן פן יהי רצון:

נעם מגדים

רבי אליעזר מסרנוגראד זיע"א

דרך הצדיקים לומר על כל דבר 'כל מה דעבד רחמנא לטב עבד'

או יאמר זאת תהיה (יד ב). דהנה ממתת הצדיקים והרגל לשונם לומר כל מה דעבד רחמנא לטב עבד, וכל אשר יתן ה', אם לחסד ואם למשפט, יהיה בלבו ובעיניו טובה גמולה, כאמרם ו"ל (ברכות טו) בעובדא דרבי עקיבא בגר ותרגול וחמור, ועובדא דנחום איש גס זו (תענית כא).

'צדיק וטוב לו' - כל מארע טוב והגון אצלו

וכמו ששנו חכמים בלשון המשנה (ברכות פ"ט מ"ה) חייב אדם לברך כו', ובשמחה, כדאיתא בש"ס (שם טו), וכאשר שמענו משמיה דהרב מורנו הרב לוי נ"י שזוהו פונת (ברכות ד) צדיק וטוב לו, צדיק גמור שהכל טוב ויפה לפניו, והבן.

'ואהביו כצאת השמש בגבורתו' - אוהבי ה' בשמחה רבה גם כשמופיע עליהם גבורות

ועל דרך זה פרשנו מאמר הכתוב 'ואהביו כצאת השמש בגבורתו' (שופטים ה לא), רצה לומר האוהבים האמתים הם כצאת השמש - דהוא בשמחה רבה, וכמאמר הכתוב 'שיש כגבור לרוץ ארח' (תהילים יט ו), גם - בגבורתו, רצה לומר בגבורתו של הקדוש ברוך הוא, ומוסב על ה' המזכר למעלה, אפלו כשהוא פועל גבורות חס ושלום אתם, עם כל זה תרב שמחתם כצאת השמש, והבן, נראה לי.

על ידי מדה זו דעת האדם תמיד צלולה וברורה

והנה מלבד שזוהו הדרך ישפן אור עבדות ה' באמת שילף בה האדם, גם זאת שהדבר מצמיח ישועות וטובות גדולות. האמת, שתמיד דעתו צלולה וברורה בלי ערוביב כלל, אחר שהכל טוב תמיד אצלו ואין כל מאומה רע.

והדבר מוכרח ומצריך מאד ללמוד תורתנו הקדושה, כאמרם ו"ל שמעתא בעי צילותא כיומא דאיסתנא (מגילה כח:), והינו שתהיה הדעת צלולה בלי ערוביב

שער הוא בחינת דינין, שעל ידי בחינת דין בא נגע, על ידי ש'הפך לכן', הינו שהפך אותיות לכן ממה שהיו בתחלה בחינת חסד, בחינת לב"ן (תיקוני תיקון ע קכז), הפך אותם ונעשה אותיות נכ"ל, לשון נבלה, שאין לו חיות רוחני, בחינת קדשה וסיוע מלמעלה, לכן 'וטמא אותו', עד שמתקן כל זאת ומעלה בחינת דין לבחינת חסד פנוקר לעיל ויטהר.

באור מאמר חז"ל שהקב"ה נתעטף בש"ץ

וזהו מאמר חז"ל (ראש השנה יז:) על פסוק (שמות לד ו) 'ויעבר ה' על פניו ויקרא' וגו' מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא בשליח צבור וכו'. פרוש, ויעבור גימטריא חס"ד גבור"ה, ומכאן למדו שהקדוש ברוך הוא נתעטף, הינו שנתעטף ונתלבש בחינת חסד בבחינת גבורה.

ועל ידי שהאדם מבין ומאמין בזה, ומעלה בחינת גבורה פנוקר לעיל, ממשיך על עצמו י"ג מדות הרחמים, ונגאל מבחינת גבורה פנוקר לעיל. וכל זה הוא הן בבחינת גשמיות הן בבחינת רוחניות כשנופל ממדרגתו מעבודתו בקדש ועלה, גם פן אותה בחינת גבורה פנוקר לעיל.

רמז כל הנ"ל בפסוקי הפרשה

וזהו מרמז בפסוק **אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'**. רצה לומר אש"ה מרמז לבחינת דין פידוע (וזהר ח"ג רנט:), הינו כשפא על האדם בחינת דין (בחינת נפילה מעבודתו בתורה ותפלה), ועל ידי זה מפושש במעשיו ומעלה אותה בחינת דין לבחינת חסד, ועל ידי זה נמשך עליו קדשה עליונה, בחינת זכ"ר, גימטריא ברכ"ה, בחינת חסד.

ואחר כך וטמאה שבעת ימים וגו', הינו שאחר כל הנזכר לעיל נופל ממדרגתו במדותיו בבחינת שבע מדות שלו שנקראים שבעת ימים פידוע (וזהר ח"ג לו).

ועל זה אמר הכתוב **כימי נדת דותה טמא**, פרוש על דרך מאמר חז"ל (נדה לא:) טמאת נדה היה כדי לחבקה על בעלה, פרוש שגם בחינת נפילה זו השונה בבחינת שבעת ימים, בחינת שבע מדות, הוא גם פן בבחינת טמאת נדה כדי לחבקה על בעלה, וגם זהו הוא להעלותו למדרגה יותר גדולה כמאמר הכתוב (משלי כד טז) 'כי שבע יפול צדיק וקם', שבחינת נפילה

הינו איזה מקרה רעה, אזי ישוב בתשובה ויתודה, וימין שהשם יתברך הוא אמת ותורה הקדושה אמת, וכל מה שגלה לנו הקדוש ברוך הוא בתורה הקדושה שהוא טוב ומטיב וחסיד ורחום ב"ג מדות הרחמים עד אין סוף ותכלית, וממנו יתברך אין יוצאין שום רעות חס ושלוש, רק טובות וחסידים ורחמים לנו כל ישראל הוא הכל אמת.

ויבטח בבטחון חזק בהשם יתברך באמת שבודאי הוא טובה, הינו שבודאי טובה יוצאה מהשם יתברך, כי כל מה דעבד ורחמנא לטב עבד, רק מחמת המקטרגים נחלפשה הטובה פנ"ל כפי הפסק דין, אבל על פי האמת הוא טובה רק ממתנת [אל] על אמונתו.

אזי בזכות גדל האמונה והבטחון ממתיק הדין ומהפך מדת הדין למדת הרחמים, וזוהי האדם הלזה שיתהפכו לו הצרופים לטובה, ויתגלה לו טובה ישועה ונחמה גדולה רבה ועצומה בעגלא ובזמן קרוב פנ"ל, אמנם מכלל הן אתה שומע כו'.

מדרגת ג'ם זו לטובה

והנה זה הוא דרך אמונת מה דעבד ורחמנא לטב עבד. אמנם יש עוד דרך לפני איש אשר הוא ביתר שאת ויתר עז, והוא דרך אמונת ג'ם זו לטובה, והינו שיאמין בהשם יתברך הטוב והמטיב החסיד והרחום ב"ג מדות הרחמים, שגם זאת הרעה בעצמה הוא לטובה גדולה, הינו שמן הרעה זו יתהנה טובה יותר גדולה וחזקה מטובה קמייטא שהיתה קדם הקטרוגים, וכמעשה דנחום איש גם זו (תענית כא).

ואז בהיות האדם מאמין בדרך אמונה זו, אזי זוכה שגם מן הרעה יתהנה לו טובה, ושוב נוסף לו עוד טובה גדולה וחזקה יותר מקמייטא ביתר שאת ויתר עז פנ"ל, וזהו החלוק בין דרך מה דעבד ורחמנא כו' ובין דרך ג'ם זו לטובה, והבן כי עמק עמק הוא.

ועל כן בנחום איש גם זו כשבא לידו המעשה עם הארגז, שגנבו ממנו כל הממון ואבנים טובות ומלאות את הארגז עם עפר והובא אל המלכות, והיה אמונתו ובטחונו כל כך חזקה בהשם יתברך עד שאמר גם זו לטובה, על כן נתהפך לו לטובה גדולה ישועה ונחמה יותר ממה שהיה לו אם היה נותן הממון והאבנים טובות להמלכות וכו' (אות א):

גם להבין מאמר חכמינו ז"ל שאמרו שמן השם יתברך הנותן יוצאין טובות, רק מכל צד האדם המקבל נעשו רעות חס ושלוש, ולכאורה הדברים אינם מובנים.

אמנם עמק הענין הוא, כי באמת הנה אנו רואים שיש שני מיני בחינות בטובות השם יתברך אל האדם, יש שבאה אל האדם טובה פשוטה ונגלית לעיני כל שהוא טובה. ויש אשר באה הטובה מכסה, הינו שנראה שהוא רעה לו להאדם, אמנם אחר כך בזמן מה נתגלה שאדברה הוא טובה גדולה לו.

הענין בזה כך הוא, שהן אמת הוא שמן השם יתברך הטוב והמטיב החסיד והרחום ב"ג מדותיו הרחמים עד אין סוף ותכלית, בודאי אין יוצאת לנו ישראל עם קרובו שום רעה חלילה, ואדרבה רק טובות וישועות ונחמות לנו כל ישראל עם קרובו, רק אם האדם זוכה אזי באה לו הטובה באתגליא.

אמנם יש לפעמים שהאדם אינו זוכה חלילה מחמת מעשיו אשר איננו טהורים כל אחד לפי מדרגתו, אזי כשיצאת הטובה מלעיל לתתא לאדם הזה, אזי יש מקטרגים המקטרגים על האדם ואינם מניחים שיגיע הטובה להאדם.

אזי הפסק דין למעלה הוא כך, שלעת עתה גיע הטובה זו אל האדם בצרופים אחרים מלבשת ברעה חלילה פנודע, ואם האדם הזה יעמד בנסיון זה, שיתחזק עצמו באמונה שלמה וחזקה באמת שכל מה דעבד ורחמנא ודאי לטב עבד, ויאמין שאינו יוצא ממנו יתברך שום רעה חס ושלוש, כי הוא יתברך טוב ומטיב וחסיד ורחום ב"ג מדות הרחמים עד אין סוף ותכלית, ויאמין שבודאי זו היא טובה גדולה רק שעדיין אינה נגלית לו.

אזי בזכות האמונה שיאמין ויבטח כל כך בהשם יתברך יתהפכו הצרופים פידוע, ויעשו ויתהוו צרופים הקודמים הטובים כמו שהיה קדם הקטרוגים, ויתגלה הטובה לעין כל, ואף גם זאת שאז בזכות האמונה והבטחון, יותר ויותר יתגדל הטובה ביתר שאת, שאף מן הרעה בעצמו יתהנה טובה וגדולה מקמייטא כמו שיתבאר לקמן.

אמנם אם האדם הלזה לא יעמד בנסיון זה, ולא ישים אמונתו ובטחון בהשם יתברך פנ"ל, אזי מחמת זה שלא יאמין בה' אזי יעמדו וישארו הצרופים חלילה כמו שירדו לתתא עקשו אחר הקטרוג, זהו הפסק דין למעלה, והבן.

ונמצא בבוא אל האדם מעשה כזו חלילה,

כלל, וזהו דוקא באיש אשר אלה לו, כאמור, ולא כן אשר אינו על מדרגה זו, מעט הצער המאריך יטרידהו.

ודבר זה גם כן מעמס במאמר הכתוב הנ"ל 'ואהביו כצאת השמש' - שהוא ברור, כדבריהם ז"ל כיומא דאיסתנא, וכאמרם אם ברור לך הדבר פשמש במאמר הכתוב 'אם זרחה השמש עלי' (שמות כב ב), כן גם הנה אפלו 'בגברתו', על דרך שפתבנו לעיל, והבן.

תועלת הו ללמוד התורה והו לקבלת התפלה

וזהו תועלת אחד ללמוד התורה. והשניית, שתעלה ותתקבל לרצון, דאמרו ז"ל אין עומדין להתפלל כו' אלא מתוך שמחה ותודה של מצוה (ברכות לא), וכן לדברי תורה, וכי הא דרבא מקמי דפתח כו' (שבת טז).

באור רמז לשון הפסוק 'זאת תהיה תורת המצוה' על דרך הנ"ל

וזהו מאמר הכתוב. זאת תהיה תורת המצוה, רעה לומר 'המוציא רע', שאומר שאין רע כלל בעולם, רק הכל טובות.

זאת תהיה תורתו - למוד תורתו, ביום - בבחינת יום שהוא ברור, כן תהיה טהרתו, רעה לומר ברינתו בדעה, שדעתו ברורה וצלולה, וכדבריהם ז"ל כיומא דאיסתנא. וגם השמש יקרא יום, כמו שכתב רש"י באמרו (נדרים ח:) חירגא דיקמא. ו'טהרתו' לשון ברור, כתרנוס אונקלוס 'וכעצם השמים לטהר' (שמות כד ט) 'כחיוו שמיא לברירו'.

ועוד בה מהמעלה, והובא אל הכהן - אחר שלומד בחדוה אז תורתו יובא אל הכהן, הוא ה' אדונינו המתאר בתאר כהן, כמו שפרש בזה הקדוש (ח"א יז) בפסוק אם הכהן המשיח (ויקרא ד ג), והדברים עתיקין פנ"ל:

פתגמין קדישין

בשם רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א

באור נרחב בענין מקרים שאינם טובים
ל"ע | מדרגת כל מה דעבד ורחמנא
לטב עבד

והנה להבין הענין על אמתתו, למה באמת לפעמים יש לאדם כמה מקרים רעים, הלא השם יתברך הוא טוב ומטיב, ומאיתו לא תצא רעה. וגם להבין פרוש המקרא שאמר (איכה ג לח) 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', והוא אינו מוכן לכאורה.

פרשת תזריע-מצרע

דאָסעפּר' דײַנע שׂמחיל לעבד את הבורא, אַז נקרא בַּחֲנִינוֹת הַרְיוֹן כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, 'עַד יִמָּא דִּילְדָת' דײַנע עד שְׁעוֹשֶׂה הַמְצוּה שְׂאֵז נקרא בַּחֲנִינוֹת לְדָה כְּנָל, 'לִית לָהּ מִפּוּמָא אֶלָּא יְלִידָא דִּילָהּ אִי לְהוּי דְּכַר' דײַנע שִׁיחָה עֲבוּדַת הַמְצוּה בַּחֲנִינוֹת דְּכַר, וְאֵז גּוֹרֵם שְׁפַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֵּן יִזְכְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲבֹד אוֹתוֹ בַּחֲנִינוֹת הַנָּל, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ג)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

כדי שיקבע בקרב האדם אור ה' בהתגלות צירי להיות בחינת מילה'

הנה כתיב 'מי יעלה לנו השמירה' (דברים ל יב) ראשי תבות מילה וסופי תבות הוי"ה. שְׂבָכְדִי שְׂאִיר עֲלִינוֹ אור ה' בְּהַתְגַּלוּת, וְלֹא בְּצִיּוֹר אוֹתִיוֹת לְבָד, כִּי אִם בְּעֵמֶק הַמַּחְשָׁבָה – בְּהַתְבּוֹנְנוֹת מֵהוּת וְעֲצָמוֹת 'אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי' (מלאכי ג ו) – שִׁיבְעֵה בִמְחוֹ וְלִבּוֹ שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת 'מי יעלה לנו השמירה' שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת הַשְּׁגָתָא אֱלֹקוֹת, צָרִיךְ מִתְחַלָּה בַּחֲנִינָת מִלָּה.

כי יֵשׁ לַמַּעֲלָה בַּחֲנִינָת 'עֲזוֹנוֹתֵיכֶם מִבְּדִילִים' (ישעיה נט ב), וְצָרִיךְ לְהִסְרֵי הַמּוֹנָעִים, וְכֵן לַמַּשָּׁה בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם, הֵנָּה כְּתִיב 'וּמִלַּתְם אֶת עֲרֶלְתְּ לִבְכֶּם' (דברים י טז).

בחינת 'פריעה' - תאוות הטר

אך אַחֲרֵי כְּרִיתוֹת הָעֲרֵלָה יֵשׁ עוֹד בַּחֲנִינָת 'פְּרִיעָה', שֶׁהוּא עוֹר דֶּק הַמְּכַסֶּה וְחוֹפֵף, וְהוּא בַּחֲנִינָת תְּאוֹנוֹת גְּשָׁמִיִּים שֶׁמְקַלֶּפֶת נִגְהָ, שֶׁהוּא לְדְבָרִים שֶׁל הַתֵּר הַמְּכַסִּים וּמִקְטִירִים אֹרֶךְ ה'.

וכן אֶפְלוּ בְּכַדִּי שִׁיתְגַּלָּה עֲלִיו בַּחֲנִינָת מְרַכְבָּה, פְּנִי אֲרִיָּה פְּנִי שׁוֹר כו', שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת אֲהֲבָה וִירָאָה טְבָעִיִּים, הֵנָּה כְּתִיב 'וְאַרְאֶה כו' וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל כו' - חֵשׁ מֶלֶךְ - וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אֲרִבְעַת חִיּוֹת כו' (יחזקאל א ד-ה).

על ידי שפלות מוסר מסך התאוות

והעצה הַיְעוּצָה לָזֶה, הוּא מֵה שְׂאוּמֵרִים וְנִפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכָל תְּהִיָּה' (תפילת שמו"ע), כִּי 'פְּרָעָה' אוֹתִיוֹת 'הַעֲפָר', שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהִיּוֹת בַּחֲנִינָת 'פְּרָעָה' שִׁיפְרַע וַיְגַלֶּה הַמְּכַסֶּה אֲשֶׁר עָלָיו, וְכִמּוֹ שְׂנֵאֲמֵר וּפְרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה' (במדבר ה יח).

לְהַפְשִׁיט אֶת הַגְּשָׁמִיּוֹת וּלְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמָם בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְקִדְשֵׁת הַבּוֹרָא כְּכֹכּוֹל, וּבְזֶה הוּא מִתְפָּאֵר עִמָּנוּ כְּכֹכּוֹל.

וזהו 'כָּל שֶׁתְּפָאֶרֶת לְעוֹשִׂיהָ' דײַנע שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא עֲשֵׂנוּ מִתְפָּאֵר עִמָּנוּ, וְגַלָּה לָנוּ רַבִּי בְּמָה הוּא הַתְּפָאֶרֶת, וְעַל זֶה אָמַר אַחֵר כֵּךְ 'וְתִפְאֶרֶת לֹא מִן הָאָדָם', וּבְזֶה מְגִיעַ תַּעֲנוּג גְּדוֹל לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא כְּכֹכּוֹל בַּחֲנִינָת 'מִקְבֵּל' עַל קִבְּלַת הַתַּעֲנוּג כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב.

כשהקב"ה כביכול מקבל בבחינת נוקבא הוא פלא מאד בעינינו

וכמו שֶׁשְׂמַעְתִּי מִמּוֹרֵי וְרַבִּי מַהוֹ דְּבַר פֶּער מִמַּעֲזֵרִיטֵשׁ עַל פֶּסוּק 'מֵאֵת ה' הִיָּתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ' (תהלים קיח כג), כִּי מֵלֶת 'זֹאת' נִקְרָא עַל בַּחֲנִינָת נִוְקָבָא כִּידוּעַ, וְהֵנָּה כְּפִי שְׂאֲמָרְנוּ לְעִיל שְׁעָקֵר הָעֲבֻדוֹת יְהִיָּה רַק עַל סִבַּת הַתַּעֲנוּג הַמְּגִיעַ לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז נִקְרָא כְּכֹכּוֹל הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בַּחֲנִינָת מִקְבֵּל, וְזֶהוּ 'מֵאֵת ה' הִיָּתָה זֹאת' דײַנע שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכֹכּוֹל יְהִיָּה בַּחֲנִינָת נִוְקָבָא בַּחֲנִינָת 'זֹאת', 'הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ' פְּרוּשׁ הוּא פְּלֵא מְאֹד בְּעֵינֵינוּ, עַד כָּאֵן דְּכָרִיו.

התעוררות לעבודת ה' היא בחינת זריעה, והרצון לעשות מצוה הוא בחינת הריון, ומעשה המצוה הוא בבחינת לדה

והנה בְּכָל אָדָם יֵשׁ שְׁלֹשׁ בַּחֲנִינוֹת הִלּוֹ וְזִרְעָה וְהִרְיוֹן וְלִדָּה. 'זִרְעָה' נִקְרָאֶת בַּחֲנִינָת הַתַּעֲזוּרָה הַמַּעֲזוּר לֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוּדַת הַבּוֹרָא, וְהִרְיוֹן' נִקְרָאֶת בְּמִי שְׂרׁוּצָה לַעֲשׂוֹת הַמְצוּה, וְלִדָּה' הוּא כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֶת הַמְצוּה הַהִיא.

וזהו שְׂאֲמָרוּ חַז"ל (ר"ה ד), 'נִצְבָּה שְׁגֹל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר' (תהלים מה ט), בְּשֹׁכֵר שִׁיִּשְׂרָאֵל מִחֻבְּבִים אֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָאֱמוּנָה מִחֻבְּבִין אֶת הַשְּׁגֹל זָכוּ לְכֶתֶם אוֹפִיר. וְלִכְאוּרָה מֵה רָאוּ לְתַפֵּס בְּמָה שֶׁמִּחֻבְּבִין אֶת הַשְּׁגֹל, וְהֵלֵא יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה עֲבֻרוֹת אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂין.

אלא הַנִּרְאָה בְּדֶרֶךְ שֶׁכְּתוּב לִפִּי שֶׁבַעבְרָה שֶׁל מִשְׁגֵּל שִׁנְךָ מִשְׁפִּיעַ וּמִקְבֵּל, וְזֶהוּ שְׂאֲמָרוּ דִּיקָא תְּאוֹת הַמִּשְׁגֵּל, לִפִּי שֶׁכְּנִגְדָם שֶׁהֵם מִשְׁפִּיעִים וְנִעֲשֶׂה מִהַשְׁפָּעָתָם עֲבֻרָה גְּדוּלָּה. אֲבָל לֹא כֵן אֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׂאֲנוּ עוֹבְדִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲנִינוֹת מִקְבֵּל וּמִשְׁפִּיעַ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, וּבִשְׁבִיל זֶה זָכוּ כו'.

וזהו שְׂאֲמֵר הַזֶּה 'אֶתְתָּא מִיּוֹמָא כו', 'אֶתְתָּא' הוּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, 'מִיּוֹמָא'

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה טמאה (יב ב)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
ישראל במעשיהם הטובים גורמים תענוג למעלה

או יְבֵאֵר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. אִיתָא בְּזֵהר הַקְדוֹשׁ (שם) עַל פֶּסוּק הַנָּל, 'כִּי תִהְיֶה מִבְּעֵי לִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֶתְתָּא מִיּוֹמָא דְּאֶתְעִבְרָא עַד יוֹמָא דִּילְדָתָה לִית לָהּ כְּפּוּמָא אֶלָּא יְלִידָא דִּילָהּ אִי לְהוּי דְּכַר כו'.

דהנה שְׂמַעְתִּי מִמּוֹרֵי וְרַבִּי מוֹרְנוּ דְּבַר פֶּער נִשְׁמַתוֹ עֲדָן, עַל מֵאֲמַר חַז"ל (וזהו ח"ג טז) יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִין לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמִים. עַל דֶּרֶךְ דְּאִיתָא בְּמִשְׁלִי (י א) 'בֵּן חֲכָם יִשְׁמַח אֲבִי', דײַנע בְּמָה שְׂאֲנוּ עוֹשִׂים מְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲנוּ גּוֹרְמִים תַּעֲנוּג לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִין לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמִים, שֶׁהַתַּעֲנוּג נִקְרָא פְּרִנְסָה כְּכֹכּוֹל. עַד כָּאֵן.

והנה לִפִּי זֶה אִיךְ רָאוּי לְכָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לַעֲשׂוֹת מְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּכַדִּי שִׁיגִיעַ תַּעֲנוּג מִזֶּה לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הֵלֵא לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ כְּמָה אֱלִפִּים מִלְּאָכִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ בְּאִימָה וּבִירְאָה, וְמָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ.

ונבאר עַל דֶּרֶךְ מִשְׁל כְּמוֹ שִׁישׁ לְשָׂרֵי אֱמוּנָה שֶׁמִּלְמִדִּין אֶת עוֹף אֶחָד עַל לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִתְמַיָּה כְּנִגְדוֹ וְאוֹמֵר לְשָׂאֵר חֲבָרָיו בּוֹאוּ וְנִשְׁמַע וְנִרְאָה דְּכַר חֲדוּשׁ. וְהַנִּמְשָׁל מוֹכֵן. וְאִם כֵּן אִתָּם בְּנֵי אָדָם פִּקְחוּ עֵינֵיכֶם וְרָאוּ גְדֹל מַעֲלַת מְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים עַד שֶׁכָּל עֲבֻדוֹת מִלְּאָכִי מַעֲלָה חֲשׁוּבִים כָּאֵין נִגְדַּת מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם.

כשאדם עובד את ה' במחשבה לפאר את הבורא, יש להקב"ה תענוג גדול מזה והוא כביכול בבחינת מקבל

ועל פִּי זֶה נוֹכַח לְבָאֵר הַמַּשְׁנָה דְּפִרְקֵי אֲבוֹת (פ"ב מ"א), רַבִּי אוֹמֵר אִיזָה דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּבְרֵר לֹא הָאָדָם כָּל שֶׁהִיא תְּפָאֶרֶת לְעוֹשִׂיהָ וְתִפְאֶרֶת לֹא מִן הָאָדָם.

דהנה רַבִּי בָּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ דֶּרֶךְ טוֹב הַנִּכּוֹן לַעֲבֹד אֶת הַבּוֹרָא, דײַנע לְאַחֹז בְּמִדּוֹת הַתְּפָאֶרֶת וּלְהַעֲלוֹת אוֹתָם, דײַנע שְׁעָקֵר מִחֻשְׁבָּתוֹ שֶׁל הָעוֹבֵד יְהִיָּה רַק בְּכַדִּי שִׁיִּתְפָּאֵר עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דײַנע שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְפָּאֵר עִם עֲבֻדוֹת בְּנֵי אֲשֶׁר הֵם מְלַבְּשִׁים בְּגוֹף הָעֵבֶר וְהַחֲמֹר, וְאַף עַל פִּי כֵן נוֹתֵנִים אֶת לִפְס בְּכַדִּי

וְצִוָּה הִכְהֵן וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בִּהֵן הִנֵּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל מַחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא, וְאֵת הַבֵּית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת הָעֹפֶר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל מַחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא, וְלִקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וְהִבְיִאוּ אֶל תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפֹר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבֵּית (יד מ-מב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זי"ע א'

השב בתשובה צריך להוסיף חזק

וְצִוָּה הִכְהֵן וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בִּהֵן הִנֵּגַע וְגו'. אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז כָּל הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה עַל הַשֵּׁב בַּתְּשׁוּבָה שְׂשׁוּב בְּלֵב שָׁלֵם, וְכִשְׂשׁוּב, יוֹסִיף חֲזוּק עַל חֲזוּק כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְזֹר לְשִׁלֹּט עָלָיו יֵצֵר הָרָע, כִּי כָּבֹד שֶׁלֹּט עָלָיו וְהִנֵּה תַּחַת יְדוֹ, וְאִם לֹא יִהְיֶה עֹכֶשֶׁת פְּתִילִית מִיַּד יִחְזֹר יֵצֵר הָרָע לְמִקְוֵמוֹ כְּבַתְּחִלָּה.

ויעזב מעשיו ומחשבותיו הרעים

וְצִרְיָה הָאֲדָם הִנֵּה הַשֵּׁב, שְׂשׁוּב כָּל מַעֲשָׂיו הָרָעִים וּמַחֲשַׁבּוֹתָיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר הַנְּבִיא (ישעיה נה ז) 'עֲזַב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֶן מַחֲשַׁבּוֹתָיו' וְגו'. וְתַחַת מַעֲשִׂים רָעִים יַעֲשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְתַחַת מַחֲשַׁבּוֹת רָעוֹת יִהְיוּ כָּל מַחֲשַׁבּוֹתָיו תְּמִיד בַּעֲבוּרָתָהּ ה' וּבְתוֹרָתוֹ.

ויקבל על עצמו שלא ישוב למעשיו הרעים

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר 'וְצִוָּה הִכְהֵן' זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסֻמּוֹךְ (פסוק כ). 'וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים', הֵם מַעֲשִׂים רָעִים, 'אֲשֶׁר בִּהֵן הִנֵּגַע', שֶׁמַּחֲמַתְם הָאֲדָם נִטְמָא מִבֵּית וּמַחוּץ, 'וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל מַחוּץ לְעִיר', שֶׁיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְשׁוֹב לַעֲשׂוֹתָן עוֹד. 'אֶל מְקוֹם טָמֵא', דִּהְיִנוּ צִרְיָה שִׂידַע הַשֵּׁב שֶׁהַמַּעֲשִׂים הָרָעִים הֵם טָמֵאִים וּמִטְמָאִים הָאֲדָם, כְּדִי שֶׁלֹּא לְשׁוֹב לַעֲשׂוֹתָן, שֶׁאִם יִחְזֹר לַעֲשׂוֹתָן הֲרִי טָמֵא אֶת עַצְמוֹ.

ולא למחשבותיו הרעות

וְאֵת הַבֵּית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב, 'הַבֵּית' הוּא גּוֹפֹ, יִסִּיר מִמֶּנּוּ כָּל מַחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת וְרָעוֹת, 'וְשִׁפְכוּ אֶת הָעֹפֶר', הֵם הַמַּחֲשַׁבּוֹת, יִקְבְּלוּ עָלֵיהֶם טָמֵאִים וּמִטְמָאִים, וְהֲרִי עֹכֶשֶׁת הַשִּׁלִּיכֶם לְמִקְוֵמוֹ טָמֵא, כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְזֹר לַחֲשַׁב בִּהֵן עוֹד, שֶׁאִם יִחְזֹר שֶׁהֵם טָמֵאִים וּמִטְמָאִים.

ויעשה מעשים טובים ויחשב מחשבות טובות

וְכִזָּה יִהְיֶה נִזְקָה, 'וְלִקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת', הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים הַנִּקְרָאִים אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲבָנִים טְהוֹרוֹת, זֶה יַעֲשֶׂה תַּחַת אֶבֶן מְכֻשׁוֹל וְאֶבֶן נִגָּף, שֶׁהֵם מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ. יַעֲפֹר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבֵּית, הֵם

וְהִנֵּה כִּמּוֹ שֶׁהוּא בְּמִזוֹן הַגּוֹף כֵּן הוּא בְּמִזוֹן הַנֶּשְׁמָה, כִּי אִף אִם יִלְמַד וַיַּעֲסֵק בַּתּוֹרָה, אִם הוּא בְּקִרְיֹת הֲרִי הוּא בַּחֲשׁוֹן הוֹלֵךְ, מַה שֶּׁאִין כֵּן כֶּאֱשֶׁר הָעֵסֶק תּוֹרָה וְתַפְלָה הוּא בְּחִמִּימוֹת, כַּעֲנִינִן שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט ד) 'חֵם לִבִּי בְּקִרְבִּי בְּהִיגִי תִבְעֵר אֲשִׁי, אֲנִי תוֹפִיעַ עָלָיו נִהְרָה'.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִהְיֶה בְּעִיר מִכּוֹת אֲשִׁי וְהִנֵּה מַחֲמַת הַמִּכּוֹה – כְּלוּמַר מַחֲמַת הַנֶּשְׁמָה הַמַּתְלַהֶבֶת תִּהְיֶה – בְּהִרְתָּ לְבָנָה – בְּהִירָה וּמֵאִירָה בְּלָבוֹ וּמַחוּ, וְהִנֵּה מַה שִׁיְהִיָּה אַחֵר הַמִּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וּבְלָבֹד שִׁיכּוֹן לָבוֹ כִּנְלִי מֵאִיר לוֹ, וְדִי לְמִבִּין:

ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית (יד לה)

קול יעקב

רבי יעקב צבי יאלעס זי"ע א'

פרנסת האדם תבא אליו עד פתח ביתו

אֲנִי רואים כִּמּוֹה בְּנֵי אָדָם שֶׁעוֹבְרִים בְּיָמִים וּבְמִקּוֹם סִנְיָה בַּעֲבוּר פְּרִנְסַתָּם, וְאֵלּוֹ חֻכְמָה הַשְׁכִּילוֹ וְהִיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל הוּא כְּפִי אֲשֶׁר נִקְצַב לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, הִנֵּה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ בְּבִטָּח וְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הִנֵּה מְזַמֵּן לוֹ מַה שֶּׁנִּקְצַב לוֹ בְּבֵיתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **ובא אשר לו**, שֶׁהִנֵּה בֹא 'אֲשֶׁר לוֹ' – מַה שֶּׁנִּקְצַב לוֹ, בְּבֵיתוֹ, וְלֹא הִנֵּה צִרְיָה לְהַטְרִיחַ אַחֵר פְּרִנְסָתוֹ.

באור נוסף

וְגַם יִרְמֹז שִׁיבּוֹא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית – הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הַבֵּית וְעוֹלָם וּמְלֵאוֹ שֶׁלוֹ, יָבֹא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְיִהְיֶה ה' לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ אָמֵן:

אמרי רצון

רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע א'

אל לאדם ליחס לעצמו

ובא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית. הִנֵּנוּ שֶׁמְרַגִּישׁ כִּי הַבֵּית הוּא שֶׁלוֹ וְהוּא הוּא בַּעַל הַבֵּית, וְשׁוֹכֵחַ חֵס וְשְׁלוֹם דְּכִי מִמֶּךָ הַכֹּל (ע"פ דה"א א' כט יד), וְזֶהוּ כִּנְיָה נִרְאָה לִי בְּבֵית, עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲשֵׁב וּמֵיחַס הַבֵּית לַעֲצָמוֹ.

באור נוסף

ומכבוד קִדְשַׁת אַאמו"ר הַקְּדוֹשׁ זַל"ה זי"ע: **נִרְאָה לִי בְּבֵית**, עַר גִּיפְעֵלִט זִיךְ אֵין בֵּית, עַר פֶּעֶרְשִׁטִּיט אַז זִיין עֲבוּדָה וְעֵסֶק הַתּוֹרָה בְּבֵית אִיז בְּשִׁלְמוֹת נִהְיָה וְהַתְּנִיגוּתוֹ בְּבֵית מוֹצָאִים חֵן בְּעֵינָיו, הוּא מִבִּין שֶׁהַעֲבוּדָה וְעֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁלוֹ בְּבֵית הוּא בְּשִׁלְמוֹת]:

הַכִּנְסָת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת 'אִשָּׁה יִרְאָת ה' (משלי לא ה), וְצִרְיָה לְגִלּוֹת אוֹצֵר שֶׁל יִרְאָת שָׁמַיִם עַל יְדֵי שֶׁמַּשִּׁים נִפְשׁוֹ כַּעֲפֹר לְכָל, וְעַל יְדֵי זֶה יִקְרַע הַמָּסָךְ שֶׁעָלָיו, שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּסוּת הָרוּחַ, שֶׁמַּחֲמַת גְּסוּת רוּחוֹ שֶׁמַּחֲשִׁיב אֶת עַצְמוֹ לִישׁ וְדָבָר בְּפִנִּי עַצְמוֹ הוּא מַתְאֲנָה תְּאֲנָה וְחִפְץ הוּא שִׁימְלָא רְצוֹנוֹ דְּקָא, וְצִרְיָה הוּא לְבָשֶׁשׁ גְּסוּת רוּחוֹ.

יסורי עולם הזה הם כדי להכניע לב

האדם ולהשפיל גסות רוחו

וְעַל דְּרָךְ זֶה הוּא יִסּוּרֵי עוֹלָם הִנֵּה הַבָּאִים לְאָדָם, כִּי לֹא מַחֲמַת עֵשׂ אִינוּ רְאוּי לִישֵׁב בְּשִׁלּוֹת עוֹלָם הִנֵּה, שֶׁהֲרִי מְצִינוּ בְּנִבּוּכְדִנְצַר (סנהדרין צו. ע"ש וְעִיין יִלְקוּט) בְּשִׁבִּיל שֶׁהֵלֶךְ ג' פְּסִיעוֹת לְכָבוֹד הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ פִּסְקוֹ לוֹ מְלוּכָה עַל כָּל הָעוֹלָם וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו עַד ג' דּוֹרוֹת, וְאֵין לָךְ אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא כְּבֹד הַמָּקוֹם בְּכָף וְכָל טוֹב עוֹלָם הִנֵּה כְּדָא הוּא לוֹ.

אֵלֶּה הַיִּסּוּרִים בָּאִים לְבָשֶׁשׁ אֶת הָאָדָם לְהַכְנִיעוֹ וְלְהַשְׁפִּיל גְּסוּת רוּחוֹ, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי ל' (ברכות ז.) טוֹבָה מְרִדּוֹת אַחַת כו', שֶׁכְּשֶׁעֲנִינוּ רִאשׁוֹת שִׁיסּוּרִים בָּאִים עָלָיו, נִשְׁפָּל דַּעְתּוֹ וְנַעֲשֶׂה נִכְנַע, וְהוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' לְהִיּוֹת עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוּת בְּחִינַת 'פְּרָעָה' מִן 'הָעֹפֶר' (תוֹרָה אוֹר פְּרַשַׁת מִקֵּץ לֵא, ג):

או בשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחיית המכוה בהרת לבנה (יג כד)

דברי ישראל

רבי ישראל ממודי"ץ זי"ע א'

כאשר התורה ותפלה הם בהתלהבות אש זוכה שלא יחסרו מזונותיו, ושתאיר בו אור הנשמה

יש לְרַמֵּז כִּי 'בֵּית יַעֲקֹב אֲשִׁי' (עובדיה א יח) הוּא הַנִּצּוֹץ שֶׁלִּהְיֶה שְׁכֵל, אִף הַעֲרֵלֶת לֵב הִיא מְקַרְרָהּ מַחֲמִימוֹת, וְהִנֵּה כְּתִיב (בראשית כח כ) 'וַיָּנֶחַ לִי לֶחֶם לְאֹכַל', מִהוּ 'לִי', הֵלֵא בְּדָא יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא עַל עַצְמוֹ בְּלָבֹד יֵצֵא לְבָקֶשׁ אֵלֶּה עַל הַכֹּל יִשְׂרָאֵל כְּלוֹ כְּמוֹכֵן, אֵלֶּה הַפְּרוֹשׁ 'וַיָּנֶחַ לִי' הִנֵּנוּ אֶל הַבֵּית יַעֲקֹב אֲשִׁי, הַכֹּל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֲשִׁי ה' בְּעַר בְּקִרְבּוֹ.

כי כָּל הַדּוּחַק וְעֲנִי חֵס וְשְׁלוֹם הוּא רַק מַחֲמַת הַקְּרִירוֹת, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו כג) 'וְהִלַּחְתֶּם עִמִּי קָרִי וְגו'', רְצָה לוֹמַר קָר וְצוֹנֵן, אֲמֵנִם כֶּאֱשֶׁר הַנִּצּוֹץ בְּעַר בְּקִרְבּוֹ כִּנְלִי אֲנִי מַחֲסוֹר לִירְאִיו' (תהלים לד י) – 'וַיָּנֶחַ לִי לֶחֶם לְאֹכַל'.

הרמוז בלשון הפסוק

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר **כי יהיה מכות** – בֵּית יַעֲקֹב – **אש**, עַל יְדֵי זֶה וְהִנֵּה מַחֲמַת הַמִּכּוֹה בְּהִרְתָּ – יִהְיֶה מַחֲמַת פְּרִנְסָה טוֹבָה וּבְהִירָה.

שְׁלֹם אִזִּי אֵינוֹ כְּלִי לְקַבֵּל, לְזֹאת צָרִיד לְהִיּוֹת
רְפוּאָת הַגּוּף קוֹדֵם (פרשת מצורע):

מִמּוֹן

דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל

רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִמּוֹדֵי'ץ זִיע"א

הַדְּאָגָה וְהַפְחָד מִסְּלֻקוֹת שְׁפַע הַמּוֹמֵן

חֲרָדָה מִסְּלֻקָת אֶת הַדְּמִים (נדה ט.). 'חֲרָדָה'
הֵינּוּ הַדְּאָגָה וְהַפְחָד וְהַבְהִלָּה שֶׁבַּהוּל
עַל מִמּוֹנוֹ, 'מִסְּלֻקָת אֶת הַדְּמִים' מִדְּחָה הַשְּׁפַע
מִמּוֹן חֲלִילָה (כללי אורייתא, אות ח):

צָדִיק

דְּבָרֵי שְׁלֹם

רַבִּי שְׁלֹם מִבְּרָאֵהִין זִיע"א

הַעֲצָה לְטַהֵרָה הַתְּקַרְבוֹת לְצָדִיק

'בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ' – כְּשֶׁרוֹצֶה וּמִתְחִיל לְטַהֵר
אֶת עַצְמוֹ, 'וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן' – פְּרוֹשׁ
הַעֲצָה שֶׁלֹּ שְׂיוּבָא לִפְנֵי הַצָּדִיק שֶׁנִּקְרָא כֹּהֵן
עוֹבֵד ה', וְהוּא יוֹרְנוֹ דְרָד הַיִּשְׁרָה וַיִּתְקַנּוּ:

בֵּית אֲבֵרָה

רַבִּי אֲבֵרָה מִסְּלוֹנִים זִיע"א

עֵצָם הַטְּרַחָה וְהַהֲלִיכָה מִבֵּיתוֹ לְצָדִיק

מִטְּהַרְת אֶת הָאָדָם

וְזֶהוּ 'זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְרָע', וְהוּבָא
אֶל הַכֹּהֵן, שִׁיְהִיָּה נֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ
לְהַצְדִּיק, וְעַל יְדֵי זֶה 'וְרָאָה וְהִנֵּה נִרְפָּא
הַנִּגְע', זֶה בְּעֵצָם יִהְיֶה לוֹ לְרְפוּאָה גְּדוּלָּה:

בֵּית יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב אב"ד אֶלְכֶסְנֶדֶר זִיע"א

מֵאֲמַר הַרַ"ק מְרוֹז'ין זִיע"א לְרַבִּי יִצְחָק

מְוֹרְקָא זִיע"א

וְכִמּוֹ שֶׁשְּׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵי ז"ל מְוֹאֲרָקִי, שֶׁהִיָּה
אֶצֶל הַצָּדִיק קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מִסְּאֲדִיגוּרִי,
אָמַר לוֹ: כַּאֲשֶׁר בָּא אֵלָיו אִישׁ מְלַכְלָד בְּעוֹנוֹת,
הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, בְּאֲמָרוֹ שְׁאֵם הוּא הִיָּה
עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה כְּרָאוּי, וְדַאי הִיָּה פוֹתַח שַׁעַר
הַתְּשׁוּבָה לְכָל יִשְׂרָאֵל (פרשת מצורע):

שְׁבֵת

יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל

רַבִּי יִרְחִמְיָאֵל יִשְׂרָאֵל יִצְחָק מֵאֶלְכֶסְנֶדֶר זִיע"א
יֵשׁ לְהֵאֱמִין שֶׁסְּעֻדוֹת שְׁבֵת מִרְמְזִים
לְסוּדוֹת גְּדוּלוֹת וְנִשְׁגָּבִים שְׁאֵינּוּ יוֹדְעִים
עַל יְדֵי אֱמוּנָה פְּשוּטָה וְחֻזְקָה בִּבְחִינַת

דְּאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּחֲכִים (פרשת אחרי):

רַמְתִּים צוֹפִים

רַבִּי שְׁמוּאֵל מִשְׁינְאָנוּה זִיע"א

קְדֻשַׁת אוֹרֵי בֵּית הַכִּנְסֶת וּמַחֲצַת

הַצָּדִיקִים - מִסְּגֻלַּת לַחֲדָשׁ הָאָדָם כְּבָרִיָּה

חֲדָשָׁה

וְכִמּוֹ שֶׁאֲמָרוּ אוֹרֵי דְאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל מַחֲכִים,
וְכֵן קְדֻשַׁת בֵּית הַכִּנְסֶת וּבֵית הַמְּדֻרָשׁ,
וְכֵן בְּאַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל הַלֵּכָה, וְכֵן בְּמַחֲצַת
הַצָּדִיקִים, וְכִשְׁהָאָדָם נִכְנָס בְּאוֹרֵי הַקְּדוּשָׁה
נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה (סימן א):

נֶאֱמָה

עֲבוּדַת יִשְׁשֹׁכָר

רַבִּי יִשְׁכָּר דב מְוֹאֲלֶבְרָא' זִיע"א

דְּבָרֵי הַיְּהוּדִי הַקְּדוֹשׁ זִיע"א בְּעַת פְּטִירָתוֹ

שְׁמַעְתִּי מִסְּפָרִים מִהֶגְאוֹן הַצָּדִיק הַיְּהוּדִי
הַקְּדוֹשׁ זְצוּקִלָה"ה זִיע"ע
מִפְּשִׁיטָה, אֲשֶׁר בְּעַת פְּטִירָתוֹ הִיָּה מְנַעֵנֶה
בְּשִׁפְטָיו, וְהַעוֹמְדִים אֶצְלוֹ הָיוּ אֲזָנָם לְשִׁמְעַת
מִה' יְדַבֵּר, וְשִׁמְעוּ כִּי הִיָּה אוֹמֵר הַפְּסוּק 'אֵל
תְּבוֹאֲנִי רִגְלִי גֹאֵל' (פרשת מצורע):

גִּאֲלָה

לֶקֶט עֲנִי

רַבִּי מִשָּׁה מִקוֹסוֹב זִיע"א

הַטַּעַם שֶׁהָיוּ צָדִיקִים שְׁאֲמָרוּ עַת הַקֵּץ

וְלֹא נִהְיָה בֵּן

וְעַל כֵּן נִרְאָה מִכֹּמֶה צָדִיקִים אֲשֶׁר אָמְרוּ
מַעֲנִין קֵץ הַגִּאֲלָה וְלֹא הִיָּה כִּמּוֹ שֶׁאֲמָרוּ,
אֵינָנוּ רַק מִפְּנֵי שֶׁהִמָּה רָאוּ בְּנִפְשָׁם אֶת מִשְׁכַּן
ה' אֲשֶׁר הֵכִינוּ לִפְנֵינוּ, עַל כֵּן דְּמוּ בְּנִפְשָׁם
שֶׁכֶּבֶד הוּא הַעַת הַמְּכַשְׁרֶת לְגִאֲלָה, וְלֹא יָדְעוּ
שֶׁיִּשְׁנָם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים כְּנֻגָם אֲשֶׁר יִרְחִיקוּ
אֶת הַגִּאֲלָה בְּטַמְאָתָם אֲשֶׁר יִרְעוּ וַיִּשְׁחִיתוּ לְכָל
יִשְׂרָאֵל בְּזֶה. וְה' הַטוֹב יִרְחֵם אִמּוֹן (פרשת מצורע):

גוּף

תּוֹלְדַת אָדָם

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֵאוֹסְטְרוֹבָה זִיע"א

הוֹרָאת הַרַ"ק מְרוֹז'ין זִיע"א שֶׁיֵּשׁ

לְהַתְּפַלֵּל עֲבוֹר רְפוּאָת הַגּוּף

כִּמּוֹ שֶׁאָמַר לִי הַרַ"ק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'ין
זְצוּלָה"ה כְּשֶׁהֵייתִי אֶצְלוֹ בִּימֵי נַעֲרֻתִי,
וְהֵייתִי מְדַבֵּר עִמּוֹ אוֹדוֹת רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת
הַגּוּף, וְאָמַרְתִּי לוֹ שֶׁרְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ הוּא עֶקֶר
אֶצְלוֹ, וְהוּא ז"ל אָמַר לִי – לֹא כֵן, כִּי קוֹדֵם
צָרִיכִים לְהִיּוֹת כְּלִי לְקַבֵּל, וְאֵם ח"ו הַגּוּף אֵינוֹ

מְחֻשְׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁיִּחְשֹׁב לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ,
תַּחַת מְחֻשְׁבוֹת רַעוֹת שֶׁהָיוּ בּוֹ בְּתַחֲלָה. וְזֶהוּ
הַתְּקוּן הַמוֹעִיל לוֹ.

מִסְכַּת אָבוֹת – פֶּרֶק ב

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, יְהִי מִמּוֹן חֲבֵרָךְ חֲבִיב
עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ, וְהִתְקַן עֲצֻמָּךְ לְלַמֵּד תּוֹרָה
שְׁאִינָה יִרְשָׁה לָךְ (מ"ב)

בְּרַךְ מִשָּׁה

רַבִּי מִשָּׁה מִסְּאֲטָמֶר זִיע"א

מִמּוֹן שְׁאִינוֹ כְּשֶׁר מֵאֲבֵד הַתּוֹרָה וְהִירָאָה

מִהָאָדָם וּבְנָיו

שְׁמַעְתִּי מֵאֲחֵי הַגַּה"צ רַבִּי יְקוֹתִיאֵל יוֹדָא
זְצוּק"ל הִי"ד, לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי
הַמִּשְׁנָה, דִּהְיָה מוֹכֵן לְמִשְׁכִּיל, שְׁלֹא רַק
בְּנָיו שֶׁל הָאָדָם נִשְׁפָּעִין מִמּוֹמֵן הָאָסוּר,
אֲלָא אִף הוּא עֲצָמוֹ כְּשֶׁמִּתְפַּטֵּם מִמּוֹן
הָאָסוּר, יֵאָבֵד תּוֹרָתוֹ וַיִּרְאָתוֹ.

וְעַל זֶה עוֹמֵד הַתַּנָּא וּמְזַהֵר 'יְהִי מִמּוֹן חֲבֵרָךְ
חֲבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ', שִׁיְזַהֵר מִמּוֹמֵן חֲבֵרוֹ
וַיְהִיָּה הַמִּשָּׂא וְהַמִּתֵּן בְּאֱמוּנָה, וְאִז 'הִתְקַן
עֲצֻמָּךְ לְלַמֵּד תּוֹרָה', כִּי רַק אִם יִהְיֶה מִמּוֹנוֹ
כְּשֶׁר אִז יוֹכַל לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, 'שְׁאִינוֹ יִרְשָׁה
לָךְ' הֵינּוּ אִם לֹא יִזְהַר בְּזֶה, אִז תִּתְּנַק הַתּוֹרָה
מִמּוֹנוֹ וּמִזְרָעוֹ וְלֹא תִהְיֶה לוֹ יִרְשָׁה:

לשונות של אור

בֵּית הַכִּנְסֶת

דָּגֵל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם

רַבִּי מִשָּׁה חַיִּים אֶפְרַיִם מִסְּדִילְקוֹב זִיע"א

בֵּית הַכִּנְסֶת הוּא מְקוֹם טְהוֹרָה

כָּל מְקוֹם שֶׁהִקְבִּ"ה שׁוֹרֵה שָׁם הַמְּקוֹם הוּא
מְטַהֵר, כִּמּוֹ בֵּית הַכִּנְסֶת שֶׁמִּטְהַר כְּמֵאֲמָרָם
ז"ל (ברכות טז.) מִה' עֲנִין אֱהָלִים לְנִחְלִים וְכוּ'
(פרשת תזריע ד"ה וטהרה):

זְכָרוֹן זֹאת

רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק מִלִּזְבִּילִין זִיע"א

סִיוֵע לְדַבְּקוֹת הַבוֹרָא

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דְּבֻקוֹת גְּדוּל בְּהַבּוּרָא ב"ה, גַּם
בְּדָרָד וּבְעֵיר וּבְכָל מְקוֹם הוּא זוֹכֵר אוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, מִה' שְׁאִין בֵּן מִי שְׁאִינוֹ דְּבוּק, כִּי
אִם בֵּית הַכִּנְסֶת וּבֵית הַמְּדֻרָשׁ יְכוּל לִזְכֹּר
בְּהַבּוּרָא ב"ה, כִּי הָאוֹרֵי מִשָּׁם נִקְרָא אוֹרֵי

עמוד התפלה

ברית אברהם

רבי יוסף משה מזלודיץ זיע"א
אלולא הדבור בבתי כנסת לא היה לגוים
יכלת נגיעה בהם

והזרתם את בני ישראל מטמאתם כו' בטמאם את משכני כו' (ויקרא טו לא). על דרך שכתבתי בס"ד על פסוק 'אלקים באו גוים בנחלתך' (תהלים עט א) בתמיה איך אפשר זאת, לזה בא הכתוב כמתרץ ואמר, באמת אם היו בני ישראל מחזיקים הבית הכנסת והיכל ה' בקדושה שלא ידברו בבית הכנסת או לא היה יכלת לגוים שיהיה להם איזו נגיעה בבית הכנסת, אכל בשביל שבני ישראל בעצמם טמאו את היכל קדשך לכן 'באו גוים כו'.

רמז על העושים מנינים בביתם ואינם רוצים לילך לבית הכנסת

וכעת אפשר לפרש דקאי על העושים מנינים בביתם ואינם רוצים לילך לבית הכנסת, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות ח) מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע שנאמר 'הוי על כל שכני הרעים הנגעים בנחלה' (ירמיה יב יד), ופרשו המפרשים, הנוגעים לשון נגע, פרוש שעושין הנחלה בבית המנגע שהוא טמא ואינו רוצה לכנס בתוכה.

וזהו שאמר 'טמאו' דיקא, פרוש שיש מישראל עצמם שמחזיקין היכל ה' בבית המנגע ואינן רוצין לכנס לתוכה, לכן בשביל זה באו גוים כו'.

וזהו שאמר 'והזרתם כו' מטמאתם, ולא ימתו בטמאתם של גוים ועל ידי מה, לזה אמר בטמאם דיקא את 'משכני' הינו הבית הכנסת כנ"ל, השם יתברך יכפר:

שנה

נעם מגדים

רבי אליעזר מסרנונגר זיע"א

הלילה הולך אחר היום

'בקרשים', בעסק שמירת הברית שחיל על ידו שם קדשים. אזי 'הלילה הולך אחר היום' העברה, וכמעשהו ביום פן תהי' הלילה בו לטהרו או לטמאו, ואם נשמר ונזהר מכל הרהור ביום אזי תהיה לילה בו לקדושה (פרשת מצורע):

תפארת שמואל

רבי שמואל צבי מאלכסנדר זיע"א

כשנעורים כראוי ישנים כראוי

וכמ"ש כ"ק אאמור"ק ה' זצלה"ה ששנעורים יפה - במחשבות טהורות אז ישנים גם כן יפה, בזה הלשון: אז מעז איז אויה שיין שלאפט מעז שיין:

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

התנהגות היום והלילה תלויים האחד בשני

ע"ד שאמר הרה"ק רבי זישא זי"ע כמו שציינים את המטה כך ישנים, וכמו שישנים כך קמים, וכמו שקמים כך הוים כל היום:

אמרי מנחם

רבי אברהם מנחם מאלכסנדר זיע"א

דבור בעת התפלה הוא לישנא בישא ומעכב קבלת התפלה

איתא בזהר הקדוש פרשת תזריע (ח"ג מט): 'והובא אל הפה' (יד ב) דא הוא קודשא בריך הוא, ובפרשה זו (נג) איתא 'מאי קא משמע לן, משמע מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא, דהא אתער עליה רוחא מסאבא, פיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב 'ביום טהרתו והובא אל הפה' וגו'.

ונראה לי שאין המכון רק ללשון הרע כפשוטו, אלא כל דבור שאסור לדבר, נבול פה וכיוצא בו, וביחוד לדבר בבית הכנסת ובבית המדרש בשעה שהצבור מתפללים, זה נקרא גם כן לישנא בישא ומעכב התפלה מלהתקבל לפני השם יתברך.

כי מכיון שפוגם פיו ולשונו, הרי התפלה שמתפלל בפיו קמי מלכא עלאה פגומה היא, ולא עאלת קמי קודשא בריך הוא שהוא השלמות האמתי, וגם על ידי דבור זה פוגם באמונה כו'.

אבל אם שומר פיו ולשונו מלדבר במקום שאסור, אזי 'והובא אל הפה', דא קודשא בריך הוא, שתפלתו מתקבלת לפני השם יתברך ברחמים וברצון.

הבטחה שמי שיקבל על עצמו שלא לדבר שנה תמימה יהיה לו כל טוב

וכבר היתה הבטחתנו, שכל מי שיקבל על עצמו שלא לדבר בבית הכנסת דברי חל, ובאמצע התפלה, אפלו דברי תורה, שנה תמימה, יהיה לו בעזרת ה' שפע ברכה וכל טוב, ומי שיקים זאת בפעל ממש, מבטח אני שישרה באהלו אף טוב וחסד ונצחית בכל דרכיו, אמן כן יהי רצון:

אוצרות גאוני הדורות

וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא (יג מה)

בן יאיר

רבי חיים מאיר מזרחי זצ"ל

הרחקת המצרע משאר הטמאים

פרש רש"י משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו. ראוי לדקדק דלא הנה צריך למימר כי אם 'וטמא יקרא', דהא בדידיה משתעי קרא דכתיב 'והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וכו' וטמא יקרא.

גם כן בדרך זה היה כשהיה מגיע לו הנגע, היתה תחלה על העור שעל הבשר אולי יחזר, ואם לא, היה מעמיקה בבשרו, אם חזר מוטב, ואם לאו היה מעמיקה יותר עוד, ולכן לרמז שמיד בבא הנגע לא היתה מיד נגע בבשר כדפרישית אמר **כי יהיה בעור בשרו**.

והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת (יג ב)

חוט של חסד

רבי אליהו הכהן האיתמרי זצ"ל

תחלת ביאת הנגע על עור הבשר מבחוץ

שאולוני למה לא אמר כי יהיה 'בבשרו', ונראה לפרש שכשם כשהיה בא הנגע תחלה היה בפתל, ואחר כך בבגד, ואחר כך בגוף, וזה בחמלת ה' על האדם אולי יחזר קדם שיגיע לגופו (ויקרא יז ד),

שהתשובה הוא רק מן הצרוע, דהינו שלא שב רק בגלל היסורין אשר באו עליו מן הצרעת, עם כל זה נקרא זאת שנתפא הנגע והכהן יטהר אותו כמו שמבאר בענין.

דעת קדושים

רבי רפאל ב"ר צ"ל

גמר טהרת המצרע על ידי תשובה מאהבה

מה שקראתו התורה 'הצרוע' אחר שנתפא יש לבאר על פי מאמרם ז"ל ביומא (פז), רבי חנינא רמי, כתיב (ירמיה ג כב) 'שובו בנים שובכים' דמעינא שובכים אתם, וכתיב (שם) 'ארפא משובתיכם', כאן מאהבה כאן מיראה.

וכתב רש"י ז"ל 'שובו בנים שובכים' דמעינא שובכים אתם, כשתעשו תשובה מעלה אני עליכם כאלו תחלת החטא על ידי שטות ונצרות. וכתיב 'ארפא משובתיכם', משמע מכאן ואילך, כבעל מום שנתפא שמקצת שמו עליו. כאן מאהבה השב מאהבה נעקר עונו מתחלתו, כאן מיראה ארפא, עד כאן לשונו.

ומעתה יצדק מאד מה שקראו הכתוב 'הצרוע' אף אחר שנתפא, כי הלא זה עשה תשובה רק מיראה אחר שנצטרע ונתסר ביסורים, ובעושה תשובה מיראה הרי הוא כבעל מום שנתפא שעדין מקצת שמו עליו, ועל כן עוד יקרא 'הצרוע' עד ששוב מאהבה אחרי טהרתו, ואז יעקר עונו מתחלתו וכאמור.

גמר תשובת המצרע כשישמר פיו ליד רעיו ואוהביו

או יאמר מה שקראו הכתוב 'הצרוע' אחר שנתפא, כי הנה אמרו ז"ל שם ביומא (פז), היכי דמי בעל תשובה, כגון שבא דבר עברה לידו ופרש הימנה, וכן כתב הרמב"ם (תשובה פ"ב ה"א) איזו היא תשובה גמורה, זה שבא בידו דבר שעברה בו ואפשר בידו לעשותו, ופרש ולא עשה מפני התשובה וגו', עין שם.

והנה זה שנצטרע על עון לשון הרע, אף ששב והתחרט על עונו לא נשלמה תשובתו עדין, כי התשובה הגמורה שיבאר לידו דבר שעבר בו ופרש הימנו הוא אצלו מהנמנע, שהיה סגור ומסגר מחוץ למחנה, בדרך ישוב ואין איש עמו, ולכן קראו הכתוב 'הצרוע' אף אחר שנתפא עד ששוב אל המחנה בתוך רעיו ואוהביו, ואם אז יכלם פיו מדבר רע אחר היכלת, אז נשלמה תשובתו.

'זאת', גם התורה נקראת זאת (זה"ק ח"ב רלח), שבזכותה יהיה קיום למשיח. תהיה תורת המצרע, שהוא משיח, מעון ישראל, ורצה לומר זאת תהיה טהרתו, שבזכותם יטהר ויתרפא מצרעת, וזהו ביום טהרתו, שהוא ביום שיקימו ישראל שלשה דברים הנזכרים שהם מסגלים לגאלה.

ואז והובא ממקום שהוא שם אל הכהן, הוא קנדשא בריך הוא, ואז ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, שהוא בית המקדש, מחנה שכינה, שאינה זהה מכתל מערכי, ויוצאה לקבל פני משיח [וכו'].

וראה הכהן ורחם על שוהנה נרפא וגו' מבח שעשו ישראל תשובה. ואז וצוה הכהן היא הסכמתו יתברך, ולקח למטה, שהם ישראל שנטהרו על ידי תשובה, שתי צפרים, הם ב' משיחין, משיח בן דוד ומשיח בן יוסף.

וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד א)

אזור אליהו

רבי אליהו הורשובסקי זצ"ל

אף תשובה על ידי יסורין רצונה בשמים

לכאורה הוא כפל לשון, דהנה ליה למכתב רק 'והנה נרפא נגע הצרעת'. ונראה דהנה אמרו חז"ל דיש שני מיני תשובה, אחד אם אדם שב בעצמו, שמתישב בדרך גלל העונות אשר עשה ומתחרט עליהם, וזאת נקרא תשובה טובה.

השני, התשובה הבאה על ידי יסורין, שאם אדם רואה שהוא חס ושלום מדכה ביסורין, אז טבע האדם להתחרט על העונות אשר עשה, וכמאמר חז"ל (ברכות ה). אם רואה אדם שיסורין באין עליו פשפש במעשיו, וזאת היא תשובה גרועה מראשונה.

אבל כבר הבטיחנו השי"ת שגם זאת יועיל, וכמאמר התורה בפרשת נצבים (ל א) 'והיה כי יבאו עליך הברכה והקללה והשבת אל לבבך', הרי להדיא דאפלו התשובה הגרועה נמי מועיל להיות בעל תשובה.

והנה גוף הנגע נקרא 'צרעת', אבל החטא שעל ידו בא הצרעת זאת נקרא 'נגע צרעת', דהינו הנגע שמביא הצרעת. וזהו הפרוש וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת, דהינו שפבר שב ונרפא הנגע שגם להצרעת, ומסים על זה דאף

ונראה לעניות דעתי דבא רמז למה שאמרו רז"ל הביא דבריהן רש"י ז"ל בסמוך בקרא ד'בדד ישב מחוץ למחנה', דצריך שלא יהיו אפלו טמאים אחרים עמו, דכמו שהוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לחברו, כך נשתנה הוא משאר טמאים לישוב בדר, ועין שם.

וכנגד זה כוון הכתוב לומר וטמא טמא יקרא, כלומר דמשמיע קולו שהוא טמא ויפרשו ממנו אפלו מי שהוא טמא כמותו, דכך ענשו של זה דצריך לקרא ולהודיע שהוא טמא גם לטמא כמותו לשהוא גם כן יבדל ממנו.

ים של יהודה

רבי יהודה אלטמאן זצ"ל

על ידי טמאת הנפש בא לידי טמאת הגוף

יש לומר דאם האדם רואה על עצמו נגעים, אז כל יתרעם על הקב"ה ששלח עליו יסורים כהנים בלא דבר, כי צריך לידע ולהבין כי הנגעים המה ענשים מן השמים, כי בודאי חטא וצריך לעשות תשובה, ובודאי הוא טמא מבפנים טמאת נפש, ועל ידי כן בא עליו טמאת חוץ.

וזה והצרוע אשר בו הנגע וגו' על שפם יעטה, צריך שישמר שפתיו לבלתי יתרעם על הקב"ה, כי טמא טמא יקרא, יאמר, שעל ידי 'וטמא' שנטמא נפשו על ידי כן 'טמא' הוא בנגעים האלה, והוא 'יקרא' ויאמר זאת שעל ידי כן בא עליו הנגע כי 'וטמא' הוא מכפר.

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן. ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ב-ג)

ויאמר שאול

רבי נתנאל זצ"ל

שלשה דברים המסגלים לגאלה

אפשר לרמוז על משיח, והוא שאמרו ז"ל בגמרא (סנהדרין צח). שהוא סובל חלאים ויושב בין המצרעים של רומא, כמו שנאמר (ישעיה נג ה) 'והוא מחלל מפשענו' וגו', ואמרו ז"ל ששלשה דברים מסגלים לגאלה, והם צום קול ממון, והם גימטריא 'זאת'.

וזהו שאמר זאת, שהם שלשה דברים הנזכרים הרמזים בגימטריא של

לְטַמְאוּ, אֲפִי שְׂאִין הוּא מִבֵּין מִדּוּעַ צָדִיק
זֶה נִטְמָא. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

כפרת התורה על עון לשון הרע

אהבת דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
כפרת התורה על חטא לשון הרע אף
שאינו קטגור נעשה סגור

וּנְקִדִּים מה שחקרנו במה שאמרו בערכין
(טו), שתקון לשון הרע אם תלמיד
חכם הוא יעסק בתורה, שנאמר (משלי טו)
(ד) 'מרפא לשון עץ חיים' וכו', ואם עם
הארץ הוא ישפיל דעתו, שנאמר (שם) 'וסלף
בה שבר ברוח'. והוי"ו דאיה הלשון שהוא
בעל העברה הוא עצמו ללמד, והלא אין
קטגור נעשה סגור.

וַיִּשְׁכְּנוּ במה שכתב הרב גור אריה במה
שכתוב 'קח לך עגל' לכפר על
העגל, והקשו והלא אין קטגור וכו', ותרגו
הרב דהיכא שפא לתמן החטא עצמו שרי,
ואם בן הכא שפא לתמן הלשון הרע עצמו
יכול הלשון עצמו לתמן. וזה רמז בפסוק
'מרפא לשון עץ חיים', כלומר להיות שהוא
לרפאות לשון עצמו, לזה מועיל 'עץ חיים'
ללמד בתורה, ולא שיף הכא אין קטגור וכו'.

וְעוֹד תרצנו במה שאמרו פרק קמא דקדושין
(ה), דבכסף אין האשה מתגרשת דאין

סגור נעשה קטגור, ופריף אם בן לא תהא
מתגרשת בשטר, ומשני מלי דהאי שטרא
לחוד, ומלי דהאי שטרא לחוד, כסף נמי
שם טבעא חד הוא. וכפי זה יש לומר
דמלי דלשון הרע אמרים המאמרים, ודברי
תורה אמרות טהורות דברי אלהים חיים.
וְעוֹד יש לתרגם דרף דרש במה שאמרו
ו"ל דבעל תשובה נעשה בריה
חדשה, וכיון שהוא בריה חדשה היא
לישנא דחטא בה השתא הוי לישנא אחרינא
חדשה היא, ולא שיף אין קטגור נעשה
סגור, דאין זה הלשון שהוא קטגור דחלף
הלך ופנים חדשות באו לכאן [וכו'].

וַיְדוּעַ שהתורה הוא בחינת הרוח כמו
שכתבו גורי האר"י ז"ל, והפוגם
בלשון ומדבר לשון הרע הוא פוגם ברוח,
ומה נעים מה שאמרו ו"ל שתקון לשון
הרע בתורה, כי ללמוד התורה בחינת הרוח
מתקן לשון הרע הפוגם ברוח, וזה שאמר
הכתוב (משלי טו ד) 'מרפא לשון' שדבר
לשון הרע, 'עץ חיים' על ידי שילמד
תורה, ונותן טעם, כי מדבר לשון הרע
'שבר ברוח', פוגם ברוח, לזה רפואתו
בתורה בחינת רוח. (דרוש ו לשבת הגדול)

מוטב. ואם לאו, לוקה בגופו'.
וזה נרמז בדברי המסורה, "כנגע נראה
לי בבית", והטעם שהביא ה' את
הנגעים על הבית תחלה, "מרחוק ה' נראה
לי", הינו, שה' מתחיל לעורר את האדם
מהדבר הרחוק מגופו, הוא הבית. ואם לא
התעורר, לוקה בבגדיו. ורק אם עדין לא
התעורר, אז לוקה בגופו. והטעם לכך,
הוא המושף הפסוק, "ואהבת עולם אהבתיו"
על בן משכתיך חסד" (ירמיה שם), שבלל
אהבת ה' לעם ישראל, עושה עמם חסד
ומלקה את הבית תחלה ואת הגוף בסוף,
ולא כאמות העולם הלוקים בגופם תחלה
ואח"כ בביתם. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

להורת ביום הטמא וביום הטהור זאת תורת הצרעת (יד נו)

מעשה נסים

רבי יוסף חיים תדאד זצ"ל

על הדין להורות כפי מה שסובר באמת

מוכא בגמ' סנהדרין (י), 'סנהדרין שראו
כלם לחובה, פוטרים אותו' (ועיינו
שם בטעם הדבר). וכתבו הפוסקים (עי' בדברי
מנן רבינו עובדיה יוסף בשו"ת 'ביע אומר' ח"ב חו"מ
סי' ג אות א), שדין הסובר שהנדון חייב,
ורואה שכל חבריו מחיבים, אסור לו לומר
שהנדון זכאי, במטרה שיכזב החוטא על
ענישו ושללא ימלט מן הדין.

ובאורו בכך את הפסוק "מדבר שקר תרחק
ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק
רשע" (שמות כג, יז). "מדבר שקר תרחק" היא
אזהרה לדין להתרחק מהשקר, ולא לומר
על הנדון 'זכאי' כאשר באמת סובר שהוא
'חייב', אפילו שכונתו לטובה לעשות דין
ברשעים, אלא "ונקי וצדיק אל תהרג",
שמאחר שעל פי הדין, אם כל הסנהדרין
רואים שדינו לחובה, הוא פטור, הרי שפך
יש לנהוג. ואין לדין לחשש מכך שאיש רוצח
יצא לחפשי, "כי לא אצדיק רשע", והרבה
דרכים למקום להפריע מן הרשעים, ויכזב
בעל הנפס ויכלה את קוציו' (ע"פ ב"מ פג:).

וזהו שאמר הכתוב, על הדין "להורות"
כפי מה שענינו רואות. "ביום
הטמא", הינו, ביום שעל פי דין יש צורך
לדון לחובה, שייחב. "וביום הטהור", ביום
שעל פי דין יש לדון לזכות, שייזכה. ולא
יאמר הפוסק, כדי שייצא הדין כפי שרוצה
שיצא. וזאת מפני שפך סבב ה' שיצא
הדין, ואנחנו לא נדע למה סבב ה' כך.
ו"זאת" יש ללמד מ"תורת הצרעת", שאף
שם, פעמים שצדיק גמור מקבל צרעת,
ואף על פי כן, אם היא מטמאת, יש לכהן

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. כי
תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם
לאחיה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ
אחוזתכם. ובה אשר לו הבית והגיד לכהן
לאמר כנגע נראה לי בבית (יד לג-לה)

דברי שאול

רבי שאול מלויטנבאך זצ"ל

נגעי הבתים היו נראים כנגע אף לא
באו לידי נגע

כי תבואו אל ארץ כנען. והלא משה
ואהרן לא באו לארץ כנען והיה לו
לומר 'דבר אל בני ישראל כי תבאו'. עוד
מלת 'לאמר' שנית היא מיתר, עוד קשה
למה אמר 'כנגע' ולא אמר 'נגע'.

ויש לומר דאמרו רז"ל בסנהדרין בית
המנגע לא היה ולא עתיד להיות,
ולמה נכתבה אלא דרש וקבל שכן. לכן
אמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר,
רצה לומר שאמר להו דין נגע בתים כדי
לדרש ולקבל שכן, אבל במעשה לא היה
ולא עתיד להיות.

**ואמר כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע
צרעת**, רמז כי תבואו אתם משה
ואהרן אז אתן בבית, וכמו שמשה ואהרן
לא באו לארץ ישראל כך לא היה בית המנגע.
ויש לומר דבאמת נראה 'כנגע' היה
בבתים אבל לא בא לידי נגע, שפא
לזה אמר 'לא היה ולא עתיד להיות', לכן
נאמר **ובה אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר**,
רצה לומר האמירה 'יהיה, ומהו, כנגע נראה
לי כי באמת לא היה נגע ממש.

מעשה אורג

רבי עקיבא הכהן זצ"ל

ההבדל בין הלקאת ישראל להלקאת
אמות העולם

'בעל הטורים' הביא 'שנים במסורה',
"כנגע נראה לי בבית", "מרחוק
ה' נראה לי" (ירמיה לא, ב). ובאר ע"פ דרכו.
עוד יש לבאר, על פי המבאר ב'דעת זקנים
מבעלי התוספות' (ויקרא יד, לה), 'אמר להם
הקב"ה לישראל, ראו מה ביניכם לאמות
העולם. כשהם חוטאים, אני מלקה בהם
תחלה ואח"כ בבתיהם, שנאמר 'וכנגע ה'
את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו" (בראשית
יב, י). אבל אתם, אם חטאתם, בתיכם אני
מלקה תחלה, שנאמר 'ונתתי נגע צרעת
בבית ארץ אחוזתכם' (ויקרא שם). וכי מה
חטאו העצים והאבנים, אלא כדי שיראו
ויקחו מוסר וכו'. כך הקב"ה, מראה לאדם
ומלקה ביתו תחלה. אם חזר בו, מוטב.
ואם לאו, בגדיו לוקים וכו'. אם חזר בו,

שמירת הלשון

רבי ישראל מאיר הכהן מנאדין זצ"ל

על ידי למוד התורה זוכה לחיים הנצחיים

הנה יש עוד תקון כללי המיוחד לפגם לשון הרע, והוא למוד התורה. כמו שאמרו בערכין (טו:) אמר רב חמא ברבי חנינא מה תקנתם של מספרי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסק בתורה, שגאמר (משלי טו ד) 'מרפא לשון עץ חיים', ואין עץ חיים אלא תורה, שגאמר (שם ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה'.

ומה שאמר הפוסק בלשון 'עץ חיים', משום דהמות והחיים ביד הלשון, ואם בן מי שמספר לשון הרע קנה לו המות הנצחי, להכי יעצו הכתוב דמי שרוצה לרפאות את לשונו, יאכל מעץ החיים דהוא התורה, ואכל וחי לעלם.

אך יזרו את נפשו על כל פנים מכאן ולהבא להשמר מזה החטא, בדרך האדם שהכניס בשגגה לפיו סם הממית ועוסק ברפואות לזה, שאין לו לאכל עוד הסם הממית, ובאופן זה תועיל לו הרפואה על העבר.

תקנת התורה שלא יבוא לידי לשון הרע

גם למוד התורה הוא תקנה שלא יבוא לידי לשון הרע, כמו שאמרו שם מה תקנתו שלא יבוא לידי לשון הרע, אם

תלמיד חכם הוא יעסק בתורה. והטעם הוא פשוט, כדאיתא (סנהדרין צט:) 'אדם לעמל יולד', איני יודע אם לעמל מלאכה אם לעמל פה, כשהוא אומר 'כי אפך עליו פיהו' הוי אומר לעמל פה, ועדין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר וכו' הוי אומר לעמל תורה נכרא.

והענין הוא, דנתן לאדם טבע מצת שנתן לו הדבור, שכלי המבטא יעשו את שלהם ולא יתעצלו בזה כמו שאר אברי האדם שצריך האדם לעזור את עצמו לזרזם, לא בן כח הדבור, וזה שאמרו 'לעמל פה' אף יתבונן שלא נתן לו כח זה כי אם כדי שיזכה בתורה, ולזה אמר דהתקנה שלא יבא לידי לשון הרע הוא רק בעסק התורה, דאי לאו הכי בודאי יקשל בדבורים אסורים, כי מטבע האדם שכלי המבטא שלו לא יהיו סגורים, אם לא מי שיכול להתגבר על יצרו ולעשות עצמו כאלם כמו שאמרו בחלין (פס.). (שער התורה פ"א)

מעין יצחק

רבי יצחק אלחנן מקוננא זצ"ל

כפרת צון לשון הרע על ידי החזקת התורה

וכן מתפפרים צוונותיו על ידי מה שמחזיק ידי התלמיד חכם כמו מעלת התלמיד חכם עצמו וכוונתו לעיל, וממילא מאי דאמרו חז"ל בערכין (טו:) בחטא בלשון הרע דתקנתו הוא שיעסק בתורה, שגאמר (משלי טו ד) 'מרפא לשון עץ חיים', ואין עץ חיים אלא תורה, שגאמר (שם ג יח) 'עץ חיים היא', דכמו כן הוא במי שמשתדל לחזק ידי לומדי תורה וזה תקנתו לחטא לשון הרע, והך 'עץ חיים היא למחזיקים' דדרשו שם בן על 'מרפא לשון עץ חיים' כנזכר לעיל הוא קאי על מחזיקי התורה, כדאמרו בירושלמי ומדרש רבה.

והטעם דתקנתו של מספרי לשון הרע הוא על ידי עסק התורה, משום דבכל דבור ודבור של לשון הרע יש עברה, כמו בן בכל דבור ודבור שלומד בתורה מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, על בן היא תקנתו, וכמו בן במחזיקי התורה בין דעל ידי הספקתם וחזוקם יכולים התלמידים חכמים ללמד ונחשב להמחזיקים כאלו לומדים בעצמם, וכמו שכתבתי לעיל בשם המדרש רבה דכל למוד של יששכר שלף הן, ועל בן ממילא תקנתו גם בן על ידי החזקת התורה, ובפרט לפי מה שזכרנו דמצות עסק תלמוד תורה מכפר על כל צונות החמורות, וכמו בן מצות החזקת התורה. (מאמר עץ פרי)

מעשי צדיקים

לבצע את המלאכה, אין צורך לנסע העירה". **הכפרי** שמח ובקש ממנו, 'גש אל ביתי אשר בקצה הכפר, אשתי והילדים נמצאים שם, ומול את בני', הוא שאל אם יש יהודים נוספים בכפר, והכפרי השיב בשלילה, "אם כך בוא אתי ותהיה הסנדק", בקש המוהל, אף הכפרי סרב בטענה כי אינו יכול להשאיר את תרגולותיו ללא השגחה, כי הן עלולות להגב.

הכפרי המגשם לא המתין לתגובה והחל לפסע בצעדים מהירים לכוון הלול, ועד מהרה נעלמה דמותו במעבה היער, המוהל נותר במקומו נבוך ולא ידע לשיט עצות בנפשו, ברור היה לו כי לא יוכל למול את התינוק ללא עזרת סנדק.

הוא הביט כה וכה ותר אחר יהודי, וירא כי אין איש, כל עוברי הארץ אותם שאל הבהירו לו כי אין באזור אף יהודי אחד לרפואה, השמש נטתה מערבה, השקיעה קרבה ובאה, ואז הופיע במקום

קונה ומוכר מתושבי הכפרים הרחוקים, יהודים וגויים כאחד.

שנים רבות נוסע היהודי עם עגלתו עמוסת הסחורה מכפר לכפר, בין מקח וממכר נהג היהודי לעסק במצוה, והיה מסייע מוהלים מהעיר אל הכפרים בהם נדרשו ומחזירים לביתם, אחר שנים של עסוק במצוה זו החליט העגלון לחסוך בזמן ובטרחה, הוא למד את מלאכת המילה, והיה למוהל בעצמו.

מאותו היום בכל פעם בה התבקש להסייע מוהל מהעיר לכפר, היה מציץ את עצמו לתפקיד ומשמש כמוהל, מעולם לא הסכים לקבל תשלום על הטרחה, וקים את המצוה רק לשם שמם.

באחד הימים בעצומה של נסיעה עצרו יהודי שעמד בצדי הדרך והחל מתחנן אליו, היום הוא השמיני ללדתו של בני, אנא ממך סע העירה והבא מוהל שימול את בני, נענה המוהל כהרגלו ואמר בשמחה, "אני מוהל ואוכל

וביום השמיני ימול בטר ערלתו (יב ג)

באחד הימים הורה הרה"ק הצמח צדק זיע"א לחסידיו הוראה תמוהה, כאשר יגיע לעירה עגלון פלוני, הביאו אותו אלי, החסידים תמהו לפשר הצווי המוזר אולם לא שאלו שאלות וכאשר הזדמן העגלון לעירה ליובאוויטש, מהרו לקיים את הצווי ולהביאו לפני הרבי.

בעת שהגיע העגלון היה הרבי בעצומה של סעודה ואכל מרק, כשנכנס העגלון הושיבו הרבי לצדו, הושיט לו כפית, וכבדו לאכל עמו מהמורק שביצלתו. החסידים שנכחו במעמד השתוממו למראה המחזה, הם לא הבינו את פשר הכבוד לו זכה העגלון הפשוט, מה גם שבליובאוויטש לא נהגו באכילת שיירי הצדיק.

אחר שיצא העגלון לדרך, הרהיב אחד החסידים עז ושאול את הרבי לפשר הנהגתו הבלתי שגרתית, והצמח צדק נענה ואמר, שמעו ואספר לכם ספור, העגלון הזה עוסק לפרנסתו במסחר, הוא

מזה זמן רב הנכם בעלמא דקשוט, והם השיבוהו שעבור נשמות המרחק מהכא להתם אינו כמו לגופים, ברגע כמימרא ביכלתו לרדת ממקומו, ולהגיע לעולם הזה.

מאחר והאיש היה נשוי למעלה מעשרים שנה ועדין חשוף בנים, הוא פנה אליהם במשאלה, "אולי תסיעוני שאנשע בזרע של קימא", והם ענוהו שיסע אל הרה"ק **הבאר מים חיים זיע"א**, והוא יוכל להושיעו.

השיבים האח בחלום, כלום באתם לגחך עלי, הלא הבאר מים חיים כבר אינו בעולם קרוב למאה שנה, והם השיבו שיסע לקברו אשר בצפת ושם יושע, אך מאחר והמרחק רב מאד, החזק עצמו בנו ונעביר אותך הישר לבית החיים בצפת.

הוא שמע בקולם והחזיק בהם, והם הורידוהו בצפת סמוך לבית החיים והתנצלו כי אין להם רשות להכנס עמו, רק הראו לו מרחוק את הדרך אל מערת הבאר מים חיים. הוא הלך כפי שהדריכוהו, נכנס למערה, וראה את הבאר מים חיים יושב ועוסק אף הוא בספר באר מים חיים בפרשת תזריע.

שאל הרבי למבקשו, והוא בקש להנשע בזרע של קימא, הרבי שאל האם ידוע לו מה מספר ימי טמאה וטהרה של יולדת נקבה, והוא ענה על אתר 'שמונים יום', הרבי צוהו שיתרם לצדקה כפלים, מאה ששים רובל, לטובת נשמתו, ואז יזכה וילדו לו שתי נקבות.

הקניץ האח מתרדמתו, והנה חלום, יושב הוא בחנונו אשר באודסה, והספר הקדוש פתוח לפניו, הבין כי לא דבר ריק הוא, ושלח מאה ששים רובל כאשר נצטוה בחלומו אל אחיו המתגורר בצפת, שיחלקם לעניי עיר הקדש אתרא דרבנו, לטובת נשמתו הקדושה.

כעבר שנה הגיע מהאח מכתב נוסף, בו בשר כי נולדו לו בנות תאומות כאשר התברר בחלומו, מאותה שנה ועד פרץ מלחמת העולם הראשונה בשנת "תרע"ד הארץ, המשיך האח לשלח מדי שנה מאה ששים רובל לאחיו הגבאי, לחלק לעניי צפת לעלוי נשמת הרבי הקדוש. (ענף עץ אבות)

וראה הפה"ק את הגעג (יג א)

ספר רבי משה מידנר זצ"ל, חסיד היה להרה"ק **רבי חיים חייקל מאמדור** זיע"א ושבתי'ל שמו, כל אימת שבא אל רבו, היה הולך תחלה לטבל במקוה ומבקש מהקב"ה שלא יכיר רבו במעשיו, תפלתו התקבלה, רבי חיים חייקל סבר

כאשר מטרת בואו אל הרבי היתה לקבל עצה וברכה על מסחר השוורים, ובמקום לקבל עצה, הרבי מושיט לו אגדת אזור.

בדרכו חזרה לביתו נכנס לאכסניה לפוש מעט, ואחר שהיה קצרה במקום נודע לו על תינוק שנולד לבעל הבית לפני מספר חדשים ועדין לא נמול, כשברר לפשר הענין, ספרו לו ששני הבנים שנולדו בעבר לבעל הבית מתו מחמת מילה, וכעת הוא חושש לחיי השלישי.

פנה החסיד לבעל האכסניה ואמר שהוא מוכן למול את התינוק, והוא מקבל על עצמו את כל האחריות שלא יאנה לתינוק כל רע, שאל בעל הבית האם הוא מוכן להפקיד אצלו סכום כסף כערבות שאם חלילה יקרה משהו הוא יפסיד את כספו, והחסיד לא נרתע וענה בבטחה שהוא מוכן.

אחר דברי שכנוע נעתר בעל הבית והסכים להכניס את התינוק בביתו של אברהם אבינו, אבל לא לפני שהמוהל הפקיד בידיו סכום עתק, הוא מל את התינוק ובאמת בהתחלה התינוק היה בסכנה כי הדם לא נעצר, אך אחר שהניח מקצת העשב שקבל מרבו, נעצר הדם.

אבי הבן חשש מהימים הבאים, ודרש מהמוהל להשאר בביתו תקופה של חדש ימים, ורק אז אם הכל יעבר בשלום הוא יחזיר לו את כספו, בליט ברה נשאר החסיד באכסניה חדש ימים, ובדיוק באותם הימים, עלה השער של השוורים והם התיקרו באפן מפתיע, כשחזר החסיד לביתו הוא מכר את כל השוורים במחיר יקר, ויצא נשכר בסכום מכבד ביותר. (לג ישראלי)

ואם נסבה תלד וטמאה שבעים פנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה (יב ה)

ספר ר' יעקב הלפרין ז"ל מ'סד ז'כרון מאיר' בבני ברק, ששמע מפי הגבאי של בית הכנסת 'טשורטקוב' בעיר העתיקה בצפת, על מעשה מפלא שארע עם אחיו המתגורר באודסה שבאוקראינה.

רגיל היה האח להגות מדי שבוע בספר הקדוש באר מים חיים על התורה, בשבוע פרשת תזריע, הוא ישב כהרגלו בחנונו באודסה ועסק בספר באר מים חיים על פרשת השבוע, תוף כדי למודו נרדם, ויחלם והנה עומד על שפת ימה של אודסה, שם הוא רואה אנשים רוחצים בים, והוא הפירם כבני אדם שהסתלקו מהעולם זה כמה שנים.

הוא שאלם בפליאה, מה מעשיהם פה, הלא

יהודי גבוה ונאה בעל זקן ארוך, שנשא על כתפו שק עמוס במיני סדקית למכירה. **פנה** אליו המוהל בשמחה ואמר, "רבי יהודי זכית במצוה, הנה הסנדק בבית המילה אותה אעריך עכשו", אף ההוא הודיע כי לא יהיה סנדק עד שימכר את כל תכולת השק, יש לו משפחה שעליו לפרנס ולהאכיל, ואין לו פנאי כעת לסנדקאות.

המוהל הרהר לשבריר שניה, ואז שאל את היהודי כמה שנה השק שברשותו על כל תכולתו, הרוכל העריך את מרכלתו בחמש רובל, ומבלי להסס שלף המוהל את הסכום, הושיטו ליהודי ואמר, "שמר את השק, ובוא להיות סנדק".

הפעם לא סרב היהודי, השנים מהרו לבית הכפרי שם המתינו האם והתינוק הרה, היהודי ישב כסנדק והמוהל מל את הילד בזריזות, ואז שחרר אנוח ורוחה. סים הצמח צדק ואמר, "יהודי שאברהם אבינו עליו השלום ישב אצלו כסנדק, גם אני יכול לאכל עמו מרק מאותה צלחת". (אות ברית)

אחד מבאי ביתו של הרה"ק **רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א**, מצא את פרנסתו ממסחר שוורים ויחד עם זה היה משמש כמוהל מבהק, בכל מקום שהזמינו אותו לערך ברית מילה, היה עוזב מיד את מסחרו ונוסע למרחקים כדי לקיים את המצוה.

פעם אחת קנה עדר שוורים והתעתד למכרם ביריד הקרוב, והנה חלה תמורה במחיר השוורים ותוף ימים ספורים ירד ערךם, החסיד נקלע למצוקה ולא ידע לשית עצה בנפשו, אם ימכרם במחיר המוזל יגרם לו הפסד כספי עצום, ואם יחליט להותירם ברשותו עד שיעלה המחיר, הדבר יהיה כרוך בהוצאות גדולות עבור החזקתם, האכלתם ושמירתם.

בצר לו נסע אל רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, נכנס לחדרו של הרבי, והשיח לבו במצב הקשה אליו הגיע כשכל נכסיו עומדים חלילה לרדת לטמיון, הרבי שמע את מצוקתו ופנה אליו בשאלה, "הלא הנה מוהל ממחה, מה אתה עושה במקרה שהדם לא נעצר", והחסיד השיב שהוא מחזיק באמתחתו אבקה מיוחדת שמסיעת לעצירת הדם.

הרבי נגש לארון, הוציא אגדת אזור והושיטה לחסיד כשהוא מפטיר, "עשב זה סגלה בדוקה לעצירת הדם", החסיד לא הבין את משמעות הדברים,

ונצח הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות
ועץ ארז ושני תולעת ואזב (יד ז)

ברש"י, 'ושני תולעת ואזב', מה תקנתו
ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו
כתולעת וכאזב.

שמעתי מרבי אהרן מהעיר מעזיבז'
שספר לפני הרב דקהלתנו,
שפעם נסע הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א
לעיר בראד, ובדרכו לן במקום אחד סמוך
לבראד. בלילה חרד הבעל שם טוב וכלו
החל לרעד, עד שהעירו תלמידו **רבי צבי
סופר** זצ"ל משנתו, מחמת קול שני
שנקשו זו בזו.

שאלו הסופר לפשר החרדה שפלה עליו,
והוא ספר שבא אליו מורו ורבו
אחיה השילוני, ושאל אותו מי יותר טוב,
אתה או אברהם אבינו עליו השלום,
תמה הבעל שם טוב לפשר השאלה והוא
השיב, "אתה תבוא לבראד ויעשו לך
כבוד גדול, דע שאם חלילה לא תתחזק
בענוה, תאבד כל מה שהיה לך עד הנה",
לכן הבעל שם טוב כה נבהל לנפשו.

בשנכנס לעיר בראד יצאו לקראתו הנגידים
להקביל פניו במלבושי כבוד,
והבעל שם טוב החל לשחק עם הסוסים,
להחליק את שערם, ולהכות אותם בגדיו
בדרך המשחקים בסוסים. "ועתה דע לך
עד היכן מגעת יראת חטא של הבעל
שם טוב". (שבחי בעל שם טוב)

ובכס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ
במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה (יד ח)

כתב הרה"ק **רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד**
מבאפא זיע"א, ידוע לכל מספרים
הקדושים גדל מעלת טהרה במקוה בכל
עת ובפרט קדם התפלה, לא נצרכה אלא
להעדפה אפילו במלי דעלמא, קבלתי
ונסיתי שאם הוא מספק באיזה ענין אם
ואיך לעשותו, יטבל במקוה טהרה ואחר
כך יחליט בדעתו, ואז יצליח בעזר ה'
יתברך. (צדה לדרך)

ורחץ במים וטהר (יד ח)

אחר שהגיעו לאזני הרה"ק **רבי יצחק
מסקוויצא** זיע"א, דברי אדם המתבטא
על מקוה שהוא כביכול 'סרוח'. אמר לו
הרבי בתמיהה, "הכי המקוה מעלה ריח
רע, אולי אתה הוא המסריח", מאז נדף
ריחו רחמנא לצלן. (מינסרס המקוה)

לה' יתברך, הנה שפתי לא אכלא', פרוש
אין רצוני לשנות את דברי, 'ה' אתה ידעת'
אותי, שאינני שקרן חלילה. (מגיד דבריו ליעקב)

בהק הוא פרח בעור טהור הוא (יג לט)

בעת שהגיע הרה"ק **התפארת שלמה** זיע"א
אל הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר**
זיע"א, הוא התנצל לפניו כי היה חפץ
לבוא לפניו לעתים תכופות, אך הוא
'ביויאק', בפולנית פרושו מתירא, לחצות
את נהר הוויסעל החוצץ ביניהם. השיב
רבי יחזקאל על אתר, בתורה כתוב 'בהק
הוא טהור הוא'. (מאמר יחזקאל)

ונצח הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות
ועץ ארז ושני תולעת ואזב (יד ז)

ברש"י, לפי שהנגעים באין על לשון הרע
שהוא מעשה פטפוטי דברים,
לפיכך הזקקו לטהרתו צפרים שמפטפטין
תמיד בצפצוף קול.

בעת שרצו המתחדשים להרס את הדת
היהודית בשנת תרמ"ב, נערכה אספה
כללית בלבוב בה השתתף הרה"ק **רבי
יהושע מבעלזא** זיע"א עם עוד כמה מאות
מגדולי ישראל, הוא צעק ככרוכיא בקול
להבת אש, ולצדו ישב אחד מגדולי
יצדיקי הדור ושתק.

אמר לו הרבי מבעלזא, הלא כתיב (קהל ג'
ז) 'עת לחשות ועת לדבר', קעת הגיע
העת לדבר ולא לחשות, ומפני מה אתם
מחשים. באותו מעמד פרש הרבי מבעלזא
את ענין שני הצפרים שהיה המצרע מביא,
שאחת נשחטה ואחת נשארה חיה.

דלכאורה בשלמא הצפור השחוטה באה
לרמז שהוא פטפט ודבר דברים
אשר לא כדת, כמו שכתב רש"י שהנגעים
באים על לשון הרע שהוא מעשה פטפוטי
דברים, לפיכך הזקקו לטהרתו צפרים
שמפטפטין תמיד בצפצוף קול, והשחוטה
מרמזת לו שכשם שהיא אינה יכולה לדבר,
כמו כו היה עליו לשתק ולא לדבר לשון
הרע, אולם הצפור החיה, לשם מה באה.

אלא כשם שהצפור השחוטה באה לכפר
על שדבר במקום ששתיקתו היתה
יפה מדבורו, הצפור החיה באה לרמז לו
לשוב על מה ששתק במקום שדבורו
היה יפה משתיקתו, כגון במקום
שהפושעים רוצים לעקר ולהרס חלילה
את יסודות הדת היהודית. (קול התור)

שהוא צדיק, והיה קורא לו דרך כבוד
ר' שבת'ל.

יום אחד פגע בו הרבי לפני שהספיק
לטבל במקוה ולעשות הכנותיו, מיד הכיר
רבי חייקל בקלסתרו מה הוא באמת
והרעים עליו בקול, "שבאת'קה", אחר
הוסיף במוסרו ואמר, "את הקב"ה אי
אפשר לרמות, את בני אדם אסור לרמות,
ואלו הרמאי, את עצמו בלבד הוא מרמה".
(ממעיינות הנצח)

ונראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו
וטהר את הנגע בלו הפך לבן טהור הוא (יג יג)

כאשר היו מזכירים לפני הרה"ק **רבי דב
בעריש מביאלא** זיע"א אודות חולים
או שאר הזכרות, הוא היה רגיל להבטיח
בפה מלא שבודאי יושעו כפי שאכן היה.

בשבת פרשת תזריע מצרע בעת עריכת
השלחן, הגיע לפניו חסיד שלא
נמנה על אנשי שלומו להזכיר חולה הזקוק
לרחמי שמים מרבים, הרבי שאל האם
קראו לרופא ומה אמר, והלה השיב שהרופא
אומר כי מעטים הסכויים שהחולה יחיה.
נענה רבי דב בעריש ואמר, "בודאי יחיה,
ותהיה לו רפואה שלמה כמו שכתוב
בפרשה 'כלו הפך לבן טהור', זה שאמר
דוד המלך (תהלים מד כ - כז) 'כי שחה לעפר
נפשנו דבקה לארץ בטננו', קומה עזרתה
לנו, שבעת שפבר 'שחה לעפר נפשנו'
אז 'קומה עזרתה לנו', הרבי המשיך בענין
זה שאפילו במצב כזה שאין סכוי, שומע
ה' יתברך את תפלתנו ומושיע אותנו.

לאחר שהלך האיש שהזכיר את החולה,
שאל הרב החסיד המפרסם רבי
יונתן אייבשיץ מזעליחוב את הרבי בצחות,
"האם רבנו יודע בודאות שהחולה יתרפא,
שרבנו מבטיח זאת לחסיד שלא מאנשי
שלומו ואינו ירא שלא יתקומו דבריו".

פתח הרבי ואמר, "צדיק מנהיג הדור
צריך לילך בדרך זאת שכאשר
יבואו לפניו שיתפלל על ישועות, הוא
צריך להבטיח לכל אחד טוב, ואחר כך
להתפלל להשם יתברך שיתקום דברו,
שלא יהא שקרן חס ושלום".

הוסיף הרבי ואמר, שזה מה שאמר דוד
המלך עליו השלום בתהלים (מ י)
'בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא
אכלא ה' אתה ידעת', בעת שבאו קהל
רב שאתפלל עליהם, הייתי מבשר להם
צדק, הינו כל טוב, ואחר כך התפללתי

פרשת תזריע

פרשת נגעים

שוועתן של בנותיו הבוגרות עלתה והגיעה אל אוזני אביהן ר' יחיאל, והוא החליט לעשות מעשה למענו. זה כבר זמן רב ששדכנים מהוגנים מתדפקים על דלתות ביתו ומציעים עבורן שידוכים מצוינים, בחורים חסידיים מופלגים בתורה ובמעשים טובים, אלא שאף אחד מבין אותם שידוכים לא מתקדם כראוי לקראת שבירת צלחת בין המחנות, וזאת משום שלר' יחיאל אין מענה על השאלה המפורסמת: "כסף מנלן".

השדכנים באדיבותם משרתים את צד החתן ובאופן קבוע שואלים את ר' יחיאל: "כמה אתה נותן לבתך? מה סכום הנדוניה שתוכל לתת לבתך?" ור' יחיאל מתפתל ואינו משיב כלום, לפי שאינו יודע מה להשיב. וכי מה יאמר להם שבקושי רב הוא מסיים את החודש וכי את כל הכסף שהוא מרוויח בעמל יומו הוא משתמש לפרנסת בני ביתו. לא זו בלבד שאין הוא יודע מהיכן יביא את הנדוניה עבור בנותיו, אלא שאינו יודע מהיכן יביא את הוצאות החתונה ומהיכן יקנה את מלבושי הכבוד לבתו, כמנהגם של בעלי בתים חשובים.

והשדכנים נאנחים ועוזבים את ר' יחיאל לנפשו. שתיקתו זו על שאלת הנדוניה כמוה כהודאה מפורשת שאין לו כסף עבור כך, ומה ישיבו להורי החתנים המבקשים נדוניה עבור בניהם המופלגים? שהרי גם אלה שאינם מהלכים בגדולות ובנפלאות, ואין נפשם רחבה לדרוש עבור בנם סכומי כסף מפולפלים, עדיין רוצים הם שאבי הכלה יתחייב לסכום בסיסי כדי שהחתן יוכל לשבת ולעסוק בתורה, לפחות בשנים הראשונות אחר החתונה. כשאבי המדוברת מתחמק מלהביא את הנדוניה, עדיפו הורי הבחורים למצוא שידוך מתאים יותר עבור בניהם.

היו מהשדכנים שניסו להציע לר' יחיאל שיתפשר מעט בשאיפותיו. מדוע לך לבקש דווקא בחור משכמו ומעלה, תלמיד חכם ובר אוריין, שבדרך הטבע מבקשים עבורו נדוניה חשובה ומכובדת? וכי לא מוטב שתיקח בחור שכבר יצא לעולם המסחר, כזה שכבר הספיק לעשות עסקים שונים בחייו, ומלבד שלא יבקש נדוניה מצד הכלה, אף יביא עמו סכום כסף נאה לתחילת החיים? אלא שר' יחיאל דחה את ההצעות הללו על הסף. בשפה ברורה ובהחלטיות השיב

לשדכנים כי נחוש הוא למצוא שידוכים נאים עבור בנותיו החסודות. מבקש הוא עבורן בחורים מעולמה של תורה וחסידות, ואמונתו איתנה כי אכן חפץ ה' בידו יצליח והוא ימצא את השידוכים המתאימים להן. ר' יחיאל לא התפעל מכך שהשדכנים נדו לו בראשם, אולם משראה כי חדלו מלהציע לו הצעות, הבין כי ייתכן שבנותיו תשבנה בביתו עד שילבין שיער ראשן, ולזאת לא היה מוכן.

אחד מידידיו של ר' יחיאל, ששמע ממנו את צרת נפשו ודאגתו לבנותיו, נתן לו עצה הוגנת: "ישראל רחמנים בני רחמנים, נתבעים ונותנים. מה לך יושב בביתך, כשיכול אתה לצאת למסע בקהילות ישראל, לעבור בין הערים והעיירות, לספר את סיפורך ולבקש מנדיבי העם שיתרמו בעין יפה עבור 'הכנסת כלה'".

תחילה התבייש ר' יחיאל. יודע היה כי מוטב לו לאדם לפשוט נבלה בשוק ושלא להצטרך לבריות. מעולם לא ביקש צדקה ולא התחנן לגמילות חסדים. מעדיף היה להסתפק במועט שבמועט ולא לבקש את טובותיהם של הבריות. אולם במחשבה שנייה הבין ר' יחיאל כי ההכרח לא יגונה. אמנם בנותיו לא אומרות לו זאת בפה מלא, אולם שוועתן עולה מתוך שתיקתן הכואבת. מתחננות הן ללא מילים כי אביהן ישיג עבורן נדוניה הולמת, למען יוכלו להקים את ביתן. נוות ביתו של ר' יחיאל שמעה ממנו את תכניתו לצאת למסע קיבוץ צדקה במשך החודשים הקרובים, וחיזקה את נפשו הכואבת בדברי עידוד וחיזוק. בימים שקדמו לצאתו לנסיעה, הכינה לו תרמיל עשוי בד עבה והכניסה לתוכו צידה לדרך: צנימים אפויים היטב, מעט פירות יבשים, ואפילו בקבוק קטן של יין שרף.

ההצלחה האירה לר' יחיאל פנים. אכן קשה היה עליו המסע המבייש, כי מעולם לא רגיל היה באיסוף צדקה, אולם לאחר שהכיר את המלאכה והתרגל לכך, הפך ר' יחיאל למגייס כספי צדקה מומחה. ניכרים היו עליו דברי אמת, וכאבו על בנותיו המתבגרות נשמע היטב בדבריו היוצאים מהלב. דמותו התורנית והחסידית העידה עליו כי אין הוא עוד קבצן שמבקש לאכול לחם חסד, אלא אכן אדם שנקלע למצוקה, ומהראוי לעזור לו.

עובר היה ר' יחיאל מעיר לעיר ומתרים

את יהודיה. תחילה לכל, עם בואו לעיר, היה ר' יחיאל פונה אל בית הכנסת המקומי ולאחר התפילה היה מספר את סיפורו, מבקש מהשומעים להיחלץ לעזרתו. לאחר מכן היה ר' יחיאל נותר בעיר ועובר מבית לבית, פושט את ידו ומבקש שיסייעו בידו.

את הכסף שאסף במשך כל אותם חודשים הטמין ר' יחיאל בכיס נסתר שתפרה אשתו בשולי התרמיל הגדול אותו נשא איתו תמיד, עד שביום מהימים הגיע ר' יחיאל למסקנה כי הוא כבר אסף סכום כסף נאה ביותר עבור הנדוניה שאותה ייתן עבור הבת הראשונה. עתה, יכול הוא לחזור לביתו ולהודיע לשדכנים כי מוכן ומזומן בידו סכום כסף חשוב הן להוצאות החתונה והן לתשלום הנדוניה. לאחר שיעלה בידו למצוא את השידוך הנכון, חשב ר' יחיאל לעצמו, אצא בס"ד למסע נוסף עבור הבת השנייה.

רגליו של ר' יחיאל נעשו קלות ללכת, וכשנעימה חסידית בשפתותיו עשה את הדרך חזרה אל ביתו, נרגש לקראת פגישתו עם בני משפחתו והבשורה אותה עתיד הוא לומר להם, ששליחותו עלתה יפה וכי יש לו כסף ככל הנצרך עבור החתונה.

מרחוק כבר נראו שערי עירו ולפתע נצרך ר' יחיאל לעצור לרגע בדרכו מפני הכבוד. הוא תלה את התרמיל על אחד העצים הצומחים בצד הדרך בה הלך, ופנה מטרים ספורים אל תוך היער העבות. כשחזר ר' יחיאל אל הדרך הוא נחרד לראות שהתרמיל נעלם כאילו לא היה. ברגע הראשון הוא חשב שטעות בידו, והוא תלה את התרמיל על עץ אחר, אולם לאחר שחפש בבהלה גם בשאר העצים, הוא ידע בוודאות: התרמיל נגנב! כל עבודתו הקשה בחדשים האחרונים הלכה לטמיון!

דמעות רותחות החלו זולגות מעיניו ויורדות אל תוך זקנו ההדור. ר' יחיאל התיישב על אבן בצד הדרך ומירר בבכי עצום על עולמו שחרב עליו. כל גופו רטט, והוא לא היה יכול לעצור בעצמו מלהשמיע אנחות קשות וכבדות. הוא הבין היטב כי הוא לא מסוגל להראות את פניו בביתו ולספר להם על ביש מזלו.

וזאת למודעי שחסיד מופלג היה ר' יחיאל לרבו הסבא קדישא, הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זיע"א, אשר נודע כאיש פלא והפלא ומלומד בניסים גלויים ובישועות רבות. עתה, כשיושב היה ר' יחיאל ובוכה

הוא, ועליו לגלות לי את צפונות חיי. אם הוא יענה לי כהוגן - מה טוב, ואם לא - דע לך שלא אהסס ואירה בו עם הרובה שבידי."

נחרד ר' יחיאל לשמע דבריו המחוּצפים של המפקד, אולם לא הייתה לו ברירה. הם עלו יחדיו אל הכרכרה שלקחה אותם לראדושיץ. לחרדת שניהם, כשעמדו בפתח חדרו של הסבא קדישא, הם שמעו את הסבא קדישא פונה למפקד ואומר לו: "בן מוות אתה! המכתבים ששלחת התהפכו, והמכתב ששלחת למלך צרפת הגיע למלך רוסיה, וכך להפך - המכתב ששלחת למלך רוסיה."

המפקד החל לרעוד בכל גופו. הוא הבין היטב את כוונת הרבי. סודו הגדול היה היותו מרגל חרש של נפוליאון מלך צרפת, והוא היה שולח אליו מכתבים חשאיים עם כל סודות הצבא הרוסי. כדי להסוות את בגידתו, היה המפקד שולח מִפְעָם לִפְעָם גם דברי חנופה למלך רוסיה. בפעם האחרונה, כשהכין את שני המכתבים, למלך רוסיה ולמלך צרפת, הוא התבלבל בין המעטפות...

המפקד ידע היטב את משמעות הדברים. הוא ידע כיצד תהיה תגובתו של מלך רוסיה כשיפתח את המעטפה וימצא בתוכה את המכתב למלך צרפת. אין לתאר ואין לשער את הייסורים הקשים שיהיו מנת חלקו עד שיוטל עליו עונש מוות. יודעים הם אנשי צבא רוסיה כיצד לטפל בבוגדים ולהענישם כראוי. באותו הרגע החליט המפקד לקחת את נפשו בכפו, ובאותו רובה שבו איים בחוצפתו הגדולה להמית את הסבא קדישא, הוא סיים את חייו בביזיון. כן יאבדו כל אויביו."

שנינו במדרש בפרשת השבוע (ויקרא רבה, טו ד): **אֲדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשׂוֹר שָׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר בְּשׂוֹר לְנֶגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים** (ויקרא יג ב). **הדא הוא דכתיב (משלי יט כט) 'נְכוֹנִים לְלִצִּים שְׂפָטִים מוֹכִנִּים הִיוּ לְלִצִּים דִּינִים... כִּיּוֹן שִׁשְׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל פֶּרֶשֶׁת נִגְעִים, נִתְיָרָאוּ. אִמֹר לֵהֶם מֹשֶׁה: אֵל תִּתִּירָאוּ, אֵלֹ לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, אֲבָל אַתֶּם לֹא כֹלֵל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמוּחַ שְׂנֵאֲמֹר (תהלים לב י) 'רַבִּים מִכֹּאֲבִים לְרַשָּׁע וְהַבּוֹטָח בָּה' חֲסֵד יִסּוּבְּנֹה'.**

כתב הרה"ק השפת אמת זיע"א (פרשת נשא, תרנ"ד): ותמנהו כל המפרשים, הלא פרשת נגעים לישראל נאמרה. אך הפירוש, כי הנגעים נכונים ללצים, וכמו שנאמר במצרים 'המחלה אשר שמת'. אבל לבני ישראל ניתן פרשת נגעים איך להתרפאות מהם, כי הם רחוקים בעצם מהנגעים, ולכן ניתן להם דרך טהרת הנגעים.

למחנה הצבא כולו שאתה מפקדו. אם תעמיד את חייליך למסדר, אני אוכל לזהות את החייל הגנב, ואתה כבר תדע לטפל בו כראוי."

כל חיילי המחנה עמדו בסך במסדר צבאי מוקפד, ור' יחיאל יחד עם המפקד עברו מחייל לחייל, מביטים בריכוז בפניו של כל אחד. הם כבר סרקו את פניהם של עשרות ומאות חיילים, ולפתע אחד החיילים לא יכול היה לשלוט בעצמו. הוא סינן מפיו את הקללה: "לך מכאן יהודי מצורע", ואף הוסיף וירק בפניו של ר' יחיאל.

ר' יחיאל לא התבלבל ואמר למפקד: "הנה זהו הגנב! יודע אני בבירור כי חייל זה הוא שגנב לי את תרמילי והוא זה שגם עומד מאחורי שורה ארוכה של גניבות שנעשו בעיר."

המפקד הורה לאנשיו לכפות את החייל ולהכותו מכות נמרצות עד שיודה במעשיו. אלא שאותו חייל היה איש גיבור ועז פנים, וככל שהיכו בו, הוא סירב להודות במעשיו. המפקד כבר החל לחשוש שהם מתאנים לחייל על לא עוול בכפו, וכי היהודי בדה מלבו את הסיפור כולו. אלא שלפתע פתאום החל החייל הכפות לצעוק: "מודה ומתוודה אנכי על מעשי! אני הוא זה הגנב, ואת התרמיל הטמנתי במקום מסתורי! קחוני לשם ואחזיר את התרמיל!"

התפלא המפקד ושאל את החייל: "הרי ספגת מכות קשות ולא הודית במעשיך, ומדוע עתה החלטת להסגיר את עצמך ולהודות על האמת כי אתה הוא הגנב?" נאנח החייל ואמר: "לא הייתה לי כל ברירה! זקן יהודי נגלה אליי והראה לי את אבריי הפנימיים, הכבד והריאה, ואמר לי: אם לא תודה תיכף במעשיך - הרי שאחת דינך למות!"

השתומם ר' יחיאל מאוד ושאל את החייל: "האם יכול אתה לתאר לי את מראה פניו וצורת גופו של זקן יהודי זה?" החייל לא היסס ותיאר לפניו את צורתו, שתאמה להפליא לצורת קודשו של הסבא קדישא מראדושיץ.

באותם רגעים סיפר ר' יחיאל למפקד כי כך וכך היה מעשה כשהיה בחצר קודשו של הרבי, וכי כל מה שנעשה כאן היה בהוראתו הישירה וברוח קודשו ידע לומר כי כך וכך יגיב החייל הגנב.

לאחר שהמפקד שלח שני חיילים אל מקום המסתור שעליו אמר החייל הגנב כי שם הוטמן התרמיל, פנה המפקד לר' יחיאל ואמר לו בנחרצות: "ברצוני להכיר את ה'רבי' היהודי שלכם ולשמוע ממנו את כל מה שעתיד להיות איתי בעתיד. יודע נסתרות

על אם הדרך, דמות דיוקנו של רבו עלתה לנגד עיניו והוא ידע כי ראוי ונכון עבורו לנסוע זה עתה לראדושיץ. ישפוך את שיחו בפני הרבי ויבקש ממנו דבר ישועה ורחמים.

בקושי עצום הצליח ר' יחיאל לספר את צרתו בפני הרבי. דמעות חנקו את גרונו והוא כמעט לא יכול היה לדבר. רק לאחר דקות ארוכות יכול היה ר' יחיאל לספר על הבנות הבוגרות שבביתו, על השדכנים שתבעו נדוניה עבור החתנים כשגרש אין כל, על מסעו הארוך בקהילות ישראל, ועל הצרה הנוראה, כשהתרמיל נגנב ממנו ברגע של חוסר זהירות.

הסבא קדישא מראדושיץ הקשיב היטב לכל דברי ר' יחיאל ולאחר שסיים אמר לו בחמימות: "תנוח דעתך שכן התרמיל עם כל הכסף שבו עתיד לחזור אליך בשלמות! הסר דאגה מלבך, שכן כלום לא יחסר מהכסף שאספת! דע לך כי חייל אחד מהמחנה הצבאי החונה על יד עירכם הוא זה שגנב את התרמיל, והוא זה שגם יחזיר לך אותו!"

"אותו חייל הוא גנב גדול", המשיך הסבא קדישא מראדושיץ את דבריו, "ומומחה הוא עד מאוד במשלח ידו, תרתי משמע. יודע הוא לנצל רגע כמימרא של חוסר תשומת לב, לגנוב דברי ערך, ולהיעלם מהמקום מבלי שיבחינו בו. החייל הגנב הזה עוסק במלאכה זו של גניבות וגזלות כבר זמן רב, ואכן עתה הגיע הזמן שיענש כראוי על מעשיו הרעים."

"זאת עשה: לך אל מפקד מחנה הצבא ואמור לו כי נגנב ממך תרמיל עם כסף רב בתוכו, ולא זו בלבד שיודע אתה בוודאות כי הגנב הנבזה הוא חייל מהמחנה, אלא שיש גם ביכולתך לזהות אותו בוודאות. על המפקד לערוך 'מסדר' של כל חיילי המחנה ואתה תצביע לו על החייל הגנב."

עוד בטרם סיים הסבא קדישא להרצות את התכנית במלואה, נזעק ר' יחיאל ושאל: "למדנו רבנו, כיצד אכן אדע להצביע על החייל הגנב, וכי מכיר אנכי את אותו חייל גנב נבזה?" והסבא קדישא המשיך ואמר בניחותא: "הבה ואלמדך את סוד הדבר. כשתעמוד מול מסדר החיילים ותעבור מאחד לאחד, תראה שכל החיילים יעמדו בשקט מבלי לומר דבר. רק חייל אחד יירק בפניו ויאמר לך: 'לך מעליי יהודי מצורע'. כשתשמע מילים אלו מפיו של החייל, תדע כי הוא הגנב ותצביע עליו בפני המפקד."

ר' יחיאל עמד בפני המפקד וסיפר לו את סיפור תרמילו הגנוב, ואמר לו: "דע לך שהגנב של תרמיל זה הוא גנב גדול שעוסק במלאכת הגניבה כבר זמן רב והוא מוציא שם רע

מולין יקדין ויהודשים נפלאים מלוט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא

חז תא

חֲדָתָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

המחשבה חלק ה' באדם

(קידושין לט:). אלא כיון שהקב"ה חנון ורחום הוא מוחל על חטאי המחשבה שהם מחלקו, אבל המעשים שהם באים מצד חלקם של אב ואם עליהם קשה יותר למחול ולכן נענשים עליהם ביותר. ומכל מקום אין מחשבה רעה מצטרפת למעשה, כי הקב"ה ברוב רחמיו מוחל על חלקו שלא להעניש על המחשבה, וכן אין מענישים על דיבור רע, אם לא על דיבור שהוא בעצמו עבירה ומטעם שעקמת שפתיו הוי מעשה, וזהו פירוש המשנה (אבות פ"ב מ"א) 'עין רואה ואוזן שומעת' ומכל מקום אין נענשים עליהם, כי אם על המעשים כמו שאמר 'וכל מעשיך בספר נכתבין' (זרוע ימין להחיד"א אבות שם).

הקדמת מחשבה למעשה בסדר הכתוב מפני חומרנו

והנה מצינו בקרבן יולדת שמקריבה חטאת ועולה, וסדר הקרבנות הוא שקרבן חטאת קודם לקרבן עולה, וטעם הדבר הוא כי החטאת מרצה על חטא ואילו העולה היא כדורון המוגש למלך, ובדין הוא שלא יקרב הדורון עד שירצה הפרקליט תחילה, ומכל מקום הסדר בפסוק הוא שהקדים עולה לחטאת כמו שכתוב 'אחד לעולה ואחד לחטאת', וצריך להבין מדוע לא נכתבו הקרבנות לפי סדר הקרבתם.

ולפי האמור לעיל מבוארים הדברים באר היטב, כי העולה באה לכפר על המחשבה והחטאת מכפרת על חטא שבמעשה, וכיון שכן אף שהקרבת החטאת קודמת לעולה, בכל זאת הקדים בפסוק את העולה כדי לעורר אותנו גודל הפגם במחשבה, אשר היה מן הראוי להעניש על המחשבה יותר מהמעשה, אך מענותותו יתברך לא רצה להעניש על המחשבה. ומיהו להעיר לב האדם הקדים את העולה בכתוב, לומר דמן הדין זה יצא ראשונה להעניש על המחשבה, אמנם אל רחום הוא ואין עונש אלא על המעשה ולכן ההקרבה חטאת קודמת לעולה.

שהוא החלק הרוחני והנכבד ביותר באדם, ומחלקו של הקב"ה שנתן באדם רוח ונשמה וכו' ובינה והשכל, לפיכך הפגם גדול כל כך, עוד יותר מגוף המעשה שהחוטא במעשיו אינו פוגם אלא בחלק אביו ואמו וזהו שכתוב (במדבר לא נ) 'ונקרב את קרבן ה', ואיתא (שבת סד.) שבה הקרבן לכפר על הרהור עבירה, ולפיכך נקרא 'קרבן ה' שבה לכפר על החטא במחשבה שהיא חלק ה' באדם (חומת אנך להחיד"א מטות אות ה).

עונש המחשבה נמחל ע"י הקב"ה שזה חלקו

ואף שלפי זה היה מן הראוי שגם עונש המחשבה יהיה חמור יותר מן העונש על מעשי עבירה, והרי הדין הוא להיפך שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה

ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שמי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה (יב ח). אמרו חכמינו ז"ל בגמרא (יומא כט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה, פירש החיד"א ע"ה בדבש לפי (מערכת ה"א אות ח) ובכמה מקומות נוספים בספריו, מדוע חמור הרהור שלכאורה אין בו דבר ממשי יותר מהמעשה עצמו.

אלא שבכל מעשה עבירה שעושה חלילה הרי שעושה זאת באמצעות הגוף בשר ודם שניתנו לו ע"י אביו ואמו, כפי שאמרו בגמרא (נדה לא.) ששלושה הם השותפים באדם, הקב"ה ואביו ואמו, הקב"ה נותן בו חלקו שהוא רוח ונשמה וכו' ובינה והשכל, ואביו נותן בו עצמות וגידים וכו', ואמו נותנת בו עור ובשר וכו'. אך פגם הרהור הוא במחשבה

מילתא דפליאה

מספרי לשון הרע מראים עצמם כטובים

וראה הכהן את הנגע בעור הפשוט ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק מעור בשור נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אותו (יג ג). שיער לבן הוא סימן טומאה בנגעים, וכיון שנראה שיער לבן בנגע אין מוסיפים לבדוק אחריו והוא טמא, ודבר תימה הוא זה שהצבע הלבן המורה על החדש הוא הגורם לטומאה. ויש ליתן טעם בדבר כי הנגעים באים על עוון לשון הרע, ודרך מספרי לשון הרע שהם מראים עצמם כלפי חוץ כאילו טובים הם, בעוד שמסתירים בתוכם את כוונותיהם הרעות, ועל כן הם נענשים מידה כנגד מידה, שהשיער הלבן הצומח בחוץ הוא הגורם להם טומאה ולא טהרה.

בעלי לשון הרע מעמידים פני צדיק

כעין זה מצינו גם סימן טומאה נוסף והוא 'מחית בשר חי' (להלן פסוק י), שאם נהפך מקצת הלבון שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, ואף על פי שבשר חי כשלעצמו אינו מורה על טומאה, מכל מקום גזרה עליו התורה שיהיה סימן טומאה, כי תחת הבשר החי יוסיף לעמוד הנגע בעינו, והרי זה כדוגמת עוון לשון הרע שבעטיו בא הנגע, אשר כן דרך בעלי לשון הרע להעמיד כלפי חוץ מראה טהרה, בשעה שמתחת למראה החיצוני מסתתרת רעתו ומידותיו המגונות.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ביום השמיני ימול - כח יום השמיני שמעל הטבע

מילה ביום השמיני - להאיר נשמתו ע"י קדושת השבת

וזהו טעם מה שאמרה תורה ובימים השמיני ימול בשר ערלתו, כדברי חז"ל (דב"ר ו א) 'ולמה התינוק נימול לשמונה ימים, שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהא בו כוח'. וביאר האור החיים הקדוש ע"ה מהו הכח שנכנס בו ביום השמיני יותר מן הימים שקדמו לו. רק הכוונה לכוח הנשמה שיתחזק בקרבו, וכל שמונה ימים כוללים בתוכם גם את יום השבת, והוא הנותן כוח רוחני לנשמת האדם, וכמו שבבריאת העולם לא היה העולם מתוקן בשלמות עד שבאה השבת והתחזק העולם על קיומו, כך גם נפש האדם אינה מושלמת עד שתעבור עליה שבת אחת, ומכוח השבת יהיה התינוק ראוי להיכנס בברית, ובכוחה יוכל לגלות ההסתר שבבריאה ולהאיר את אור נשמתו לפעול תכלית שליחותו שנשתלח בעבורה לעולם הזה.

בכח מצות מילה זוכים שיהיה בעליו עמו

עפ"י זה נוכל להבין עומק דברי חכמים שאמרו שבכח המילה משתתף הקב"ה עם הרך הנולד ומכח זה נשאר עמו לכל ימי חייו, שכן כל יהודי מקבל נשמה טהורה בתורת שאילה, ומצד הדין הרי הוא כשואל שכל הנאה שלו, שכיון שמשתמש בנשמה לצרכו והיא מסייעת לו בכל דרכיו בעולם הזה, ממילא חייב אפילו באונסין, ועתיד לתת את הדין על כל פגם רוחני שנפגמה בעולם השפל. אך נתן לנו בוראנו ויוצרנו החפץ בהצלחתנו בשליחותנו עצה הגונה, שמיד עם תחילת השאילה משתתף עמנו הקב"ה בברית המילה ואנו מוסרים התינוק לרשותו, ועל ידי כך חשוב כשאילה בבעלים והשואל פטור מאונסין, וזה הביאור לכך שיש שנהגו לומר בברכת המזון לסעודת הברית 'מיום השמיני והלאה ירצה דמו ויהי ה' אלקיו עמו', שעל ידי מצות המילה יהיה הקב"ה עמו במלאכתו לכל ימי חייו.

אמרו חז"ל (נדה ל:): שבהיות העובר במעי אמו נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט לאורו מסוף העולם ועד סופו, וקודם יציאתו לעולם מתחייב לשמור הנשמה כראוי, ומשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, כדי שכח השבועה אף היא תעמוד לו לזכור מאין בא ולשם מה. ומלמדים אותו כל התורה כולה, ובשעה שיוצא לאוויר העולם משכחים ממנו כל מה שלמד ואותה ההארה מסתלקת ממנו.

אך אף שעתיד לימוד זה להשתכח ממנו, עדיין תועלת גדולה ועצומה יש בלימוד התורה שעל ידי המלאך, כי מכוח זה יוכל תמיד לשוב ולהיזכר בחלקו בתורה, כדרך הלומד תורה ומשכחה שבקלות יכול להיזכר בה על ידי לימודה שוב, שנשארת בו רשימה קדושה כדי שיוכל אחר כך ברדתו לעולם להיאחז בהארות שנשארו בו מקודם לידתו וכדאיתא בתיקוני זוהר (תקון ע' קלו:).

עבודת האדם להשיב לו ההארה שהיתה לו קודם לידתו

בדרך זו מבואר בקדושת לוי (וישב ד"ה ויהי) הכתוב (בראשית לח כח-כט) 'ויהי בעת לדתה ויתן יד וגו', ויהי כמשיב ידו וגו', שבעת לידתו של האדם מתעוררת איתערותא דלעילא שיוכל להתקרב אל ה' בשלימות, אבל מיד אחר כך מסתלקת ההתעוררות ונשארת כעין מחיצה המבדילה בינו לעליונים, וניתנת בידו הבחירה בין טוב לרע ולהתקרב על ידי מעשיו אל ה', וזהו הרמז בפסוק 'ויהי בעת לדתה ויתן יד', שבעת לידתו של האדם נותנים לו סיוע שיוכל להתקרב, אבל אחר כך נהיה כמין 'יד' המסתירה וחוצצת בינו לקדושה, אבל אם יתן האדם אל ליבו לשעבד עצמו לעבודת ה', יזכה לזכך את חומריותו ולהסיר את המחיצה המפסקת ולשוב אל המדרגה הראשונה כבשעת לידתו, ואז מתקיים בו 'ויהי כמשיב ידו', שיזכה לסלק את היד המסתירה ויאיר לו האור הראשון כבתחילה, ויקרא את שמו פרץ וגו', ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו זרח, שיפרוץ את המניעות המפריעים לו ויזרח עליו אור גדול 'באור פני מלך חיים'.

דבר אל בני ישראל לאמר, אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים פיימי נדת דותה טמא. ובימים השמיני ימול בשר ערלתו (יב ב-ג). נראה מקרא מפורש כי ישנו קשר הדוק בין המילה לטומאת הלידה וכאשר האריכו המפרשים. ובדברינו יבואר כי ברית קודש היא העומדת לנגד טומאת עולם הזה והבלי. שהלא ידוע הוא, כי כל נשמה קודם רדתה לעולם, איננה חפצה להתרחק מבית אביה בעת יושבה תחת כסא הכבוד ונהנית מזיו שכינתו יתברך, אך הקב"ה כופה את הנשמה לרדת לגוף השפל שבעולם הזה דווקא.

וזאת, כי בכך מתקיימת תכלית בריאת העולם שהיא להיטיב לבריותיו (עץ חיים שער הכללים פ"א), ומכלל ההטבה שתהיה הנשמה אוכלת ממעשי ידה שבלא זה הרי זה 'נהמא דכיסופא' (מגיד מישרים בראשית), שכך שנו חז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה', ולכן יורדת הנשמה לעולם כדי לסגל מצוות ומעשים טובים ועל ידיהם שבה אל בית אביה לזכות בכח מעשיה ולא במתנת חנים.

מאחר שזו תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה עומדים לנגדה כוחות עולם הזה, רצונות ותאוות המושכים את הגוף ללכת אחריהם כבהמה, וכשמתגבר עליהם למרות כל הקשיים וההסתרות זוכה לפעול נחת רוח לשולחו הקב"ה בורא העולם, כי אין לך נחת רוח יותר מכך שאדם עושה נגד טבעו ומכריז במעשיו כי בכל מקום ונקודה נמצא כח הבורא יתברך וכי הוא מלך העולם. וזהו עבודת האדם בעולמו - למסור נפשו ורצונו למרות המפריעים ובכך לגלות כבוד ה' בעולם.

הקב"ה מסייע ונותן כוחות לגבור על הטבע והבלי היצר

אך לא עזב ה' חסדו ואף כי ההתגברות היא סיבת השכר, אך כבר אמרו (סוכה נב:): 'אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו', לפיכך מקדים הקב"ה לסייע לאדם לצלוח במשימתו, ועוד קודם לידתו

תורה בטהרה מקדשת את האדם

שהרי נפשו נוצרה מנפחת פיו של הבורא כביכול כמו שכתוב (שם) 'ויפח באפיו נשמת חיים' ומכך 'ויהי האדם לנפש חיה'. אם כן תכלית הקרבן אינה ככל הקרבנות לתיקון נפש הבהמית, רק לתקן נפשו, ולכן כפרת חטאי הדיבור אינו בבהמה. מה גם, שכיון שחטא זה הינו חמור כל כך שפוגם בנפשו, לא רצה הבורא שתתעכב תשובתו עדי תשיג ידו לקרבן בהמה.

ולזה ברוב חסדי הבורא אשר הפליא עמנו, ציוונו להביא רק פטפוטי עופות נגד הקול, או מנחה שהוא קריבת הנפש, כמאמר חז"ל (מנחות קד): במנחת עני 'כאילו הקריב נפשו', ולזה ציווה הקב"ה בחטאים אלו קרבן דלות ודלי דלות כי זו תכלית קרבנות אלו לכפר על נפשו, וכדי למהר טהרת הנפש הישראלית אפילו אם אינו בהישג יד בשונה משאר קרבנות.

ישמור פיו מדברים בטלים כדי שיוכל להוציא בו דברי קדושה

אחר ראות עינינו כזאת, נשריש בליבנו היטב כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא), ונשכיל לשמור נפשנו ע"י שנשמור פינו מכל דיבור אסור ח"ו, ואפילו מדברים בטלים כי בכך נשמור נפשנו מכל טומאה ופגם, כלשון קדשו של השפת אמת (מצורע תרס"א ד"ה בפסוק): ולפי שכח הלשון גדול מאוד צריכין להזהר מדברים בטלים והם מעכבין הפה ולשון להוציא בהם דברי קדושה, כמו שכתוב 'ודברת בס' אמרו חז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה בס' ולא בדברים אחרים. שהוא תנאי שכפי מה ששומר פיו מדברים בטלים כך יכול לדבר בס'.

ובזה מבאר הפסוק שלפנינו, ולקחו למטה שתי צפרים חיות טהורות ופירש רש"י: לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפסין תמיד בצפצוף קול. ובזה אמרו שכמו שיש עונש על דיבורים טובים שהיה לו יש עונש על דיבורים אסורים כמו כן לומר ולא אמרם. ועל זה כתב השפת אמת: והצפרים באים לתקן ב' החטאים, השחוסה לבער ולפרוש עצמו מדברים בטלים, ומכל שכן לשון הרע. והמשולחת להכין הפה ולשון להוציא בהם דברי תורה.

וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו בדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים. כי כל שיחה בטילה מרחיקה את האדם מדברי תורה, ושלמה המלך ע"ה מזהיר את האדם 'אל תתן את פך לחטיא את בשרך' (קהלת ה ה), כי דברים בטלים גורמים טומאה לגוף האדם, ולפיכך אבותינו הקדושים היו שרוים כל ימיהם בתענית דיבור שלא יהיה מצוי בהם ח"ו דיבור של מה בכך, אלא לקדש כח הדיבור לעבודת הבורא.

לגודל פגם הנפש שבחטא הדיבור תיקנה תורה קרבן מיוחד

משום שכוח הדיבור גדול כל כך עד שאם פוגם בו נפגמת כל קדושתו, נתן הקב"ה כפרה מיוחדת לפוגם דיבורו, וכך ביאר בדברי חיים (החודש ד"ה במדרש), מצינו (כריתות י): שהתורה הקדושה ציוותה להביא קרבן דלות של שני ציפורים ואם אין ידו משגת מביא קרבן דלי דלות של מנחה, רק בשלושה מקרים, בטומאת מקדש, בשבועת העדות, ובשבועת ביטוי שפתים. וקשה, מדוע לא נתנה תורה אפשרות זו גם בשאר חטאות, ומי שאין ידו משגת יביא קרבן כפי השגת ידו ויתכפר אף בציפורים או במנחה.

מתרץ הדברי חיים, כי ענין הקרבן הוא להקריב נפשו הבהמית לפני ה', ויתחרט על מה שעבר, והקב"ה עוזרו לכפר עליו ויפדה נפשו מרדת שחת, ולכן גזרה חכמתו יתברך על כל חטא מהו מין קרבנו, שעל ידו יתכפר האדם. ואפילו אם אין ידו משגת לקרבן זה, ימתין עד שיהיה בידו להביאו, כי הרי זו תכלית הקרבן, שכנגד קרבן הבהמה יקריב את נפשו הבהמית, ואילו ציפורים או מנחה, אינם מורות על נפשו הבהמית.

אך בדברים התלויים בפה האדם, שזה עיקר כח האדם כמאמר הכתוב (בראשית ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה' וכתרגומו 'לרוח ממללא'. נמצא החוטא בדיבורו פוגם בעצמות הנפש, ולא בנפש הבהמית תלוי החטא, רק בנפש אביו שבראו,

וצוה הכהן ולקח למטה שתי צפרים חיות טהורות (יד ד). עיקר עבודת האדם להתעצם בקנין קדושה וטהרה ויראת שמים אמיתית, וכפי התקדשות האדם כך יש כח בתורתו לרוממו ולהביאו למדרגות גבוהות, כי הלומד תורה שלא בקדושה תורתו נותנת כח לחיצונים חלילה, ורמז לדבר כי האותיות שלפני 'תורה' הם 'קדשה', וזה תנאי קודם ללימוד תורה שיקדש עצמו כפי יכולתו, וכן סידר רבינו הקדוש לפתוח סדר תורה שבעל פה בהלכות קריאת שמע, 'מאימתי קורין את שמע בערבית' (ברכות ב.), לקבל עול מלכות שמים תחילה, וכפי טהרת הגוף והנפש והנשמה כך יזכה להתעלות בעסק התורה.

עיקר הדיבור יהיה בתורה ותפילה ולא יניח ליצר להפך הדיבור לבחי' מצרים

הפה לא נברא באדם אלא לעסוק בתורה ובתפילה, כמו שכתוב (דברים ו ז) 'ודברת בס' ולא בדברים בטלים. אך חס ושלוש מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה (שם בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וסתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ל'יצר' דהיינו שמניח אותיות אלו י' צ' ר' להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה וה'יצר' ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות.

וזאת לימודנו רבותינו בתורה שבעל פה שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מ"ב) במ' סתומה - 'ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה,

חסד לאברהם
ראדאמסק

חסד לאברהם
ר"א מקאליסק

יסוד האמונה

סידורו של שבת

ערכי נחל

ישמוח משה

תניא

זכרון זאת

שארית ישראל

תפארת שלמה

יסוד העבודה

מגן אברהם

דברי יחזקאל

פרי צדיק

צדקת הצדיק

דגל מחנה אפרים

עמוד העבודה

באר מים חיים

יושר דברי אמת

מנחם ציון

אוהב ישראל

מאור ושמח

זרע קודש

בת עין

אור לשמים

בני יששכר

אוצר בעל שם טוב

תולדות יעקב יוסף

נועם אלימלך

מגורת זהב החדש

מאור עינים

אור המאיר

עבודת ישראל

קדושת לוי

חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל

אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.

Call 718-407-2479 or email otzarpnine@gmail.com